

ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับการถือครองเงินสด :

กรณีศึกษาตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

Relationship between Fraudulent Financial Statement and Cash Holding: Evidence from Market for Alternative Investment (MAI)

สุพัตรา อภิชัยมงคล

รณพร พิทักษ์มวลชน

วันสิริ ประเสริฐทรัพย์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณกองทุนเพื่อการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง	ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับการถือครองเงินสด : กรณีศึกษาตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ
ผู้วิจัย	สุพัตรา อภิชัยมงคล รณพร พิทักษ์มวลชน วันสิริ ประเสริฐทรัพย์
สาขาวิชา/คณะ	สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ
ปีการศึกษา	2567
คำสำคัญ	ทุจริต เงินสด

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับการถือครองเงินสดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ โดยมีตัวแปรอิสระคือการทุจริตในงบการเงินซึ่งใช้การคำนวณค่า M-Score ตามแบบจำลองของ Beniesh ตัวแปรตามคือการถือครองเงินสดคำนวณจากเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดหารสินทรัพย์รวม และตัวแปรควบคุมประกอบด้วย ขนาดของกิจการ สินทรัพย์สภาพคล่องสูง และค่าใช้จ่ายในการลงทุน ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 614 ข้อมูล ระหว่างปี พ.ศ.2561 ถึง พ.ศ.2565 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การทุจริตในงบการเงินไม่มีอิทธิพลต่อการถือครองเงินสด ในขณะที่ขนาดของกิจการ และสินทรัพย์สภาพคล่องสูงมีอิทธิพลต่อการถือครองเงินสด

Research Title	Relationship between Fraudulent Financial Statement and Cash Holding: Evidence from Market for Alternative Investment (MAI)
Author	Supattra Apichaimongkol Ronnaphon Pitakmulchon Vansiri Prasoetthap
Division/Faculty	Accountancy Division, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakorn
Years	2024
Keyword	Fraud, Cash

Abstract

The purpose of this study is to investigate the relationship between financial statement fraud and the cash holdings of listed companies on the Stock Exchange MAI. The independent variable is fraud in the financial statements, which is based on the calculation of the M-Score value according to Benish's model. The dependent variable is the holding of cash, calculated from cash and cash equivalents divided by total assets. The control variables include size, net working capital ratio, and CAPEX. The results showed that fraud in financial statements had no influence on cash holdings. While size and the net working capital ratio influence cash holdings.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณกองทุนเพื่อการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเป็นอย่างสูงที่ได้ให้ทุนอุดหนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยงานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับการถือครองเงินสด : กรณีศึกษาตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ นี้ เกิดขึ้นและสำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์และการช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้คงเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจศึกษาต่อไป

สุพัตรา อภิชัยมงคล
รณพร พิทักษ์มवलชน
วันสิริ ประเสริฐทรัพย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ข)
กิตติกรรมประกาศ	(ค)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของงานวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการถือครองเงินสด	4
2.2 การตรวจสอบการทุจริตในงบการเงิน	6
2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต	7
2.4 การจัดการกำไร (Earning Management)	9
2.5 แบบจำลอง M-Score	10
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
2.7 กรอบแนวคิดของงานวิจัย	17
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	18
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	18
3.2 ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย	18
3.3 ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย	19
3.4 สมมติฐานของงานวิจัย	20
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	20
3.6 สมการที่ใช้ในการศึกษา	22
บทที่ 4 ผลการวิจัย	23
4.1 ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)	23
4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics)	30

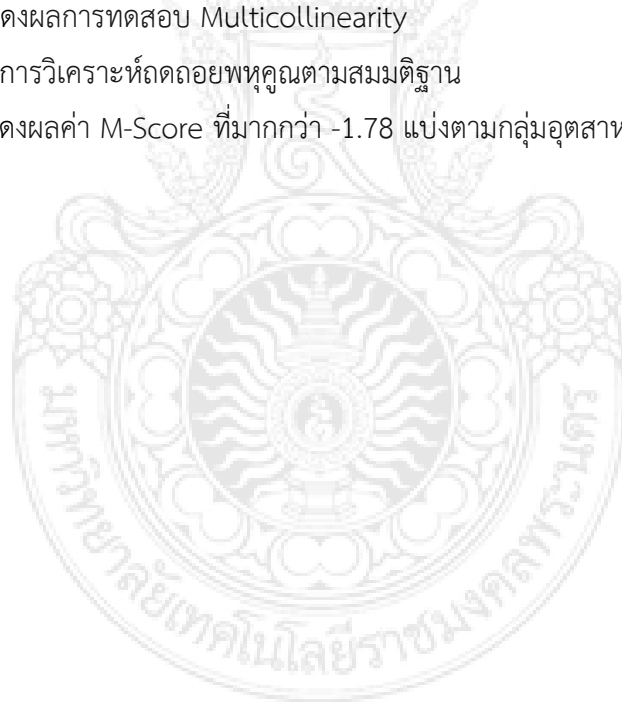
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	34
5.1 สรุปผลงานวิจัย	34
5.2 อภิปรายผลงานวิจัย	35
5.3 ข้อเสนอแนะ	37
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ประวัติย่อผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เปรียบเทียบทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต	8
2	อธิบายความหมายของคำศัพท์ ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต	9
3	การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง	18
4	จำนวนบริษัทแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม	23
5	ค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปร	24
6	ค่าสถิติเชิงพรรณนาของค่าดัชนีที่ใช้คำนวณตามแบบจำลอง M-Score	25
7	แสดงผลค่า M-Score ที่มากกว่า -1.78 แบ่งตามปีที่ทำการวิจัย	28
8	แสดงผลค่า M-Score ที่มากกว่า -1.78 แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม	29
9	ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร	31
10	แสดงผลการทดสอบ Multicollinearity	32
11	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามสมมติฐาน	33
12	แสดงผลค่า M-Score ที่มากกว่า -1.78 แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม	35

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงผลการคำนวณการถือครองเงินสด แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม	36

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เงินสด (Cash) เป็นสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีสภาพคล่องสูงที่สุดของกิจการ และมีการแสดงไว้ในงบแสดงฐานะการเงิน การบริหารจัดการเงินสดจึงเป็นการบริหารสภาพคล่องด้านการเงินของแต่ละกิจการ โดยกิจการควรสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ที่ได้รับจากการถือครองเงินสด และการปฏิบัติตามภาระผูกพันทางการเงินในการจัดหาเงินทุนสำหรับโครงการหรือการลงทุนในอนาคต นอกจากนี้กิจการอาจสำรองเงินสดเพื่อเสริมสภาพคล่องในการใช้จ่ายต่าง ๆ เนื่องจากการถือเงินสดนั้นอาจเกิดค่าเสียโอกาสสูง เพราะด้วยตัวเงินสดเองไม่สามารถสร้างรายได้ใด ๆ ให้แก่กิจการได้ (Alzoubi, 2019) แนวคิดการถือครองเงินสดของ Keynes (1936) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ การสำรองไว้ใช้ในการดำเนินธุรกิจประจำวัน สำรองไว้ใช้กรณีฉุกเฉิน และสำรองไว้เพื่อเก็งกำไร

ด้วยวัตถุประสงค์สำคัญในการดำเนินงานของกิจการคือการสร้างความมั่งคั่งสูงสุดแก่ผู้ถือหุ้น ผ่านการบริหารงานและนโยบายต่าง ๆ จนนำไปสู่การเพิ่มมูลค่ากิจการ ซึ่งการบริหารเงินสดเป็นการบริหารงานที่ผ่านการตัดสินใจของผู้บริหารเพื่อให้กิจการมีสภาพคล่อง โดยการรักษาระดับการถือครองเงินสดเป็นเครื่องมือหนึ่งในการบริหารเงินสดที่กิจการมักนำมาใช้

การบริหารเงินสด (Cash Management) มักเกิดคำถามที่ว่า กิจการควรถือครองเงินสด (Cash Holdings) ไว้ปริมาณมากน้อยเพียงใด เพื่อให้เพียงพอต่อการดำเนินธุรกิจ โดยการถือครองเงินสดแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) การถือครองเงินสดไว้จำนวนมากเพื่อป้องกันความเสี่ยง ป้องกันการขาดสภาพคล่อง และยังสามารถทนถึงความมั่งคั่งของกิจการ (2) การถือครองเงินสดไว้จำนวนน้อย เพราะการถือครองเงินสดไม่สามารถก่อให้เกิดผลตอบแทน ซึ่งต่างจากการนำเงินสดไปลงทุนในสินทรัพย์ที่สร้างรายได้และผลกำไร นำมาสู่การเพิ่มมูลค่ากิจการ แต่หากถือครองเงินสดน้อยเกินไปอาจก่อให้เกิดปัญหาสภาพคล่องได้ (3) การถือครองเงินสดในปริมาณที่เหมาะสม คือไม่ถือเงินสดไว้มากหรือน้อยจนเกินไป (Suherman et al., 2021)

การทุจริตทางการบัญชีหรือการตกแต่งบัญชีซึ่งถูกตรวจสอบโดย The U.S. Securities and Exchange Commission และได้รับการแสดงไว้ในรายงาน Accounting and Audit Enforcement Releases (AAER) ถูกจัดประเภทตามรายการทางบัญชีในรายงานทางการเงินแบ่งออกเป็น 11 ประเภท คือ การตกแต่งบัญชีในรายการรายได้ (Misstated Revenue) การตกแต่งบัญชีในรายการค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (Misstated Other Expense) การตกแต่งบัญชีในรายการสินทรัพย์ลงทุนของบริษัท (Misstated Capitalized Costs as Assets) การตกแต่งบัญชีในรายการลูกหนี้การค้า (Misstated

Accounts Receivable) การตกแต่งบัญชีในรายการสินค้าคงคลัง (Misstated Inventory) การตกแต่งบัญชีในรายการต้นทุน (Misstate Cost of Goods Sold) การตกแต่งบัญชีในรายการภาระหนี้สิน (Misstated Liability) การตกแต่งบัญชีในรายการบัญชีที่ตั้งสำรอง (Misstated Reserved Account) การตกแต่งบัญชีในรายการตั้งสำรองหนี้สูญ (Misstated Allowance for Bad Debt) การตกแต่งบัญชีในรายการหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด (Misstated Marketable Securities) และการตกแต่งบัญชีในรายการหนี้ทางการค้า (Misstated Payables) (ศราวุธ เรืองสุวรรณ และสุภาวินี จีวะสุวรรณ, 2562 หน้า 36)

งานวิจัยเกี่ยวกับการถือครองเงินสดมีหลากหลายมุมมองด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาระดับการถือครองเงินสดผ่านการบริหารงานของผู้บริหารตามทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) หรือการศึกษาระดับการถือครองเงินสดที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน มูลค่ากิจการ หรือวัฏจักรธุรกิจ (รัชมภรณ์ อุทัยพัฒนา, 2559; Alzoubi, 2019; Chen, Guedhami, Yang & Zaynutdinova, 2020; Khuong, Liem & Minh, 2020; Phaiboonvessawat & Thanatawee, 2020; Rabinovich & Artica, 2022; เพ็ญพระพักตร์ มานะปรีชาดีเลิศ, วไลภรณ์ นวลสะอาด และบุญจรัตน์ นิโรศก, 2565; นวลปรารงค์ แจบไธสง และภัทรพร พงศาปรมัตถ์, 2566)

งานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาเรื่องการถือครองเงินสด มักเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) แต่ในประเทศไทยยังมีตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI : Market for Alternative Investment) ซึ่งเป็นแหล่งระดมเงินทุนของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีศักยภาพสูง โดยผลการดำเนินงานไตรมาส 1/2566 ของบริษัทจดทะเบียน มีกำไรสุทธิจำนวน 142 บริษัท คิดเป็น 72% ของบริษัทที่น่าส่งงบการเงิน 198 บริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2566) นั่นเป็นการแสดงให้เห็นถึงศักยภาพการบริหารงานที่ดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสนใจศึกษาว่าการถือครองเงินสด มีผลต่อการทุจริตในงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ หรือไม่ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนในการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับการถือครองเงินสดของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

1.3 ขอบเขตของงานวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จำนวน 127 บริษัท ไม่รวมบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน จำนวน 68 แห่ง)
2. ตัวแปรที่ใช้การศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรตาม คือ การถือครองเงินสด ที่คำนวณจากเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด หารด้วยสินทรัพย์รวม และตัวแปรอิสระ คือ การทุจริตในงบการเงิน โดยเลือกใช้แบบจำลอง M-Score (Beniesh M-Score)
3. ระยะเวลาที่ศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2561-2565 ระยะเวลา 5 ปี

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเข้าใจแนวทางการบริหารการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ
2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตรวจหาความผิดปกติของข้อมูลในงบการเงิน และเป็นข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้ลงทุน

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ได้ทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการถือครองเงินสด
2. การตรวจสอบการทุจริตในงบการเงิน
3. แบบจำลอง M-Score
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการถือครองเงินสด

เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด เปรียบเสมือนวงจรชีวิตของบริษัท เนื่องจากเป็นสภาพคล่องในการทำธุรกรรมต่าง ๆ ของบริษัท เงินสดจึงเป็นสินทรัพย์ที่สามารถสะท้อนหลักความระมัดระวัง และเป็นรายการที่สามารถหลีกเลี่ยงต้นทุนทางการเงินที่เกิดจากการจัดหาแหล่งเงินทุนภายนอก หรือแม้แต่ความพร้อมในการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนภายนอกเพื่อขยายกิจการ เงินสดในปริมาณที่เหมาะสมจะเป็นสิ่งที่สนับสนุนต่อการทำธุรกรรมทางการเงินนั้นได้อีกด้วย เนื่องจากช่วยให้มั่นใจต่อการชำระหนี้ ระดับการถือครองเงินสด (Cash Holding Level) หมายถึง ระดับการป้องกันปัญหาการขาดสภาพคล่องของกิจการ เนื่องจากความไม่แน่นอนของกระแสเงินสดสุทธิที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อการทำงานทางธุรกิจ (Suherman et al., 2021)

ทฤษฎีที่ถูกนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการถือครองเงินสด อีก 4 ทฤษฎีด้วยกันดังนี้ (สริตา มาลัยทอง, 2564 หน้า 7-9)

(1) ทฤษฎีความพอใจในสภาพคล่อง (Liquidity Preference Theory) โดย Chen (2020) สรุปทฤษฎีนี้ว่าเป็นการพัฒนาโดย Keynes (1936) แบ่งแรงจูงใจในการถือครองเงินสดออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

(1.1) การถือครองเงินสดเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจประจำวัน (Transactions Motive) คือ ความต้องการถือเงินของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงในภาคธุรกิจที่ต้องการถือเงินสดให้เพียงพอต่อภาระหนี้สินระยะสั้นและการหมุนเวียนธุรกิจในแต่ละวัน เช่น การจ่ายค่าเช่า โดยระดับของเงินสดในมือก็จะแตกต่างกันไปตามประเภทของธุรกิจ

(1.2) การถือเงินสดเพื่อใช้ในกรณีฉุกเฉิน (Precautionary Motive) คือ ความต้องการถือเงินสดส่วนเพิ่มของบุคคลจากความไม่แน่นอนของรายรับและรายจ่ายในอนาคต ซึ่งอาจเกิดจากเหตุ

จำเป็นที่ไม่คาดคิดขึ้นที่ทำให้ธุรกิจจำเป็นต้องใช้เงินสด เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ สิ้นทรัพย์ชำรุด ธุรกิจจึงจำเป็นต้องกันเงินสดส่วนหนึ่งไว้เพื่อเหตุการณ์ดังกล่าว

(1.3) การถือเงินสดเพื่อรอจังหวะการลงทุนในอนาคต (Speculative Motive) คือ การถือเงินสดเพื่อแสวงหากำไร เช่น การขยายธุรกิจ หรือการลงทุนในธุรกิจใหม่ หรือผลกำไรจากการที่อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ หากกิจการมีเงินทุนสำรองไว้ก็ไม่จำเป็นต้องหาเงินทุนจากภายนอกที่มีต้นทุนสูงกว่า

(2) ทฤษฎีการจัดหาเงินทุนตามลำดับชั้น (Pecking Order Theory)

ทฤษฎีการจัดหาเงินทุนตามลำดับชั้นของ Myers & Majluf (1984) จะแสดงลำดับก่อน-หลังของแหล่งเงินทุนที่กิจการควรนำไปใช้ลงทุน เนื่องจากต้นทุนของเงินทุน (Cost of Capital) ที่แตกต่างกัน และความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Asymmetric Information) มีผลต่อราคาหุ้นในตลาด เช่น การเลือกระดมทุนด้วยการออกหุ้นสามัญเพิ่มจะส่งผลกระทบต่อราคาหุ้น ผู้บริหารจึงอาจหลีกเลี่ยงผลกระทบนั้นโดยใช้แหล่งเงินทุนภายในหรือจากแหล่งหนี้ ซึ่งผู้บริหารก็ต้องพิจารณาถึงความแตกต่างของต้นทุนจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ประกอบด้วย โดยสามารถเรียงลำดับการจัดหาเงินทุนได้ดังนี้

(2.1) แหล่งเงินทุนภายใน (Internal Funds) ได้แก่ กำไรสะสม และเงินสดที่กิจการถือครอง

(2.2) แหล่งเงินทุนจากแหล่งหนี้ (Debt) ได้แก่ การกู้ยืมเงินจากธนาคาร หรือสถาบันการเงิน

(2.3) แหล่งเงินทุนจากเจ้าของจากแหล่งภายนอก (External Equity) ได้แก่ การออกหุ้นสามัญเพิ่ม

(3) ทฤษฎีแลกเปลี่ยนชดเชย (Trade-off Theory)

ทฤษฎีแลกเปลี่ยนชดเชยโดย Myers (1977) เป็นการเปรียบเทียบต้นทุน และประโยชน์จากการก่อหนี้และหาโครงสร้างเงินทุนที่ดีที่สุด โดยผลประโยชน์จากการก่อหนี้ (Benefit of Debt) ได้แก่ ผลประโยชน์ทางภาษี (Tax Benefits) ซึ่งสามารถนำดอกเบี้ยจากการก่อหนี้มาเป็นค่าใช้จ่ายก่อนเสียภาษีได้ และหนี้สินช่วยควบคุมการบริหาร (Adds Discipline to Management) เมื่อบริษัทมีหนี้มาก ผู้บริหารต้องทำงานหนักมากขึ้นเพื่อให้บริษัทมีกระแสเงินสดมาบริหารจัดการองค์กรให้ราบรื่น และสามารถชำระหนี้สินได้ การมีหนี้สินจึงเป็นกลไกหนึ่งในการควบคุมผู้บริหารให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (วัฒนา ศักยชีวกิจ และกอบกุล จันทระโคติกา, 2559 อ้างถึงใน สริตา มาลัยทอง, 2564)

(4) ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทนริเริ่มโดย Jensen & Meckling (1976) โดยความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการ (Principal) หรือเจ้าของกิจการ กับตัวแทน (Agent) หรือผู้บริหาร โดยเจ้าของจะมอบอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรให้กับผู้บริหารเพื่อสร้างมูลค่าของกิจการให้อยู่ในระดับสูงที่สุด โดยมีสมมติฐานว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมสองลักษณะ ได้แก่ ผู้เห็นประโยชน์ส่วนตนอย่างยิ่ง (Self-Interest) และจะบริหารเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในรูปตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินแก่ตนและพวกพ้องมากที่สุด และผู้ที่ฉวยโอกาสอย่างยิ่ง (Opportunistic) โดยจะพยายามสร้างโอกาสให้ตนตัดดวงผลประโยชน์ภายใต้อำนาจที่ตนมีอยู่ และมีเงื่อนไขว่าการกระทำนั้นถูกต้อง หรือพิสูจน์ได้ยากกว่าผิดกฎ

เจ้าของกิจการทราบพฤติกรรมของผู้บริหาร และทราบว่าเมื่อผู้บริหารพยายามสร้างผลประโยชน์ให้ตนเองมากที่สุดจะส่งผลให้ผลประโยชน์ของเจ้าของเหลือน้อยลง จึงทำให้เกิดต้นทุนตัวแทนขึ้น นอกจากนี้ถ้าขาดการดูแลและบริหารจัดการที่ดี การถือครองเงินสดสำหรับการลงทุนในอนาคตต่าง ๆ อาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าของกับผู้บริหารได้ เพราะการมีเงินสดจำนวนมากอาจทำให้ผู้บริหารขาดความรอบคอบและตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้มูลค่าของกิจการลดลง

2.2 การตรวจสอบการทุจริตในงบการเงิน

การทุจริต (Fraud) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 ว่าหมายถึงการกระทำใด ๆ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น (พรชัย นฤตมกุล และพรพรรณนิภา รอดวรรณะ, 2554 อ้างถึงใน สริตา มาลัยทอง, 2564) โดยสมาคมผู้ตรวจสอบการทุจริต (Association of Certified Fraud Examiners: ACFE) เรียกการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตว่าการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่ (Occupational Fraud) หรือการทุจริตที่เกี่ยวกับบริษัท (Corporate Fraud) โดยให้คำนิยามว่าเป็นการที่บุคคลใดใช้อำนาจในหน้าที่การงานของตนก่อให้เกิดลาภอันมิควรได้ หรือการใช้ทรัพยากรบุคคล หรือทรัพย์สินขององค์กรโดยผิดวัตถุประสงค์ ซึ่งสมาคมผู้ตรวจสอบการทุจริตได้แบ่งการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (สริตา มาลัยทอง, 2564 หน้า 9)

(1) การยักยอกทรัพย์สิน (Asset Misappropriation) เป็นการทุจริตที่พบเห็นได้ทั่วไป โดยเป็นการยักยอกเงินสดและทรัพย์สินอื่น ๆ การทุจริตประเภทนี้เป็นการขโมยหรือนำทรัพย์สินของบริษัทไปใช้ในทางที่ผิด เช่น การขโมยเงินสดหรือทรัพย์สินจากการบันทึกรายการต่ำกว่าความเป็นจริง หรือการนำค่าใช้จ่ายส่วนตัวมาเบิกจากบริษัท หรือการเบิกจ่ายรายการที่ไม่มีอยู่จริง การนำทรัพย์สินบริษัทไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เป็นต้น

(2) การคอร์รัปชัน (Corruption) เป็นการทุจริตโดยใช้อำนาจหน้าที่งานแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เช่น การรับเงินหรือผลประโยชน์อื่นจากบริษัทที่มาประมูลงานหรือจากบริษัทจำหน่ายสินค้า การติดสินบน การมีความขัดแย้งของผลประโยชน์ หรือการจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อสิทธิพิเศษ (Illegal Gratuities) เป็นต้น

(3) การทุจริตในงบการเงิน (Fraudulent Statements) เป็นการทุจริตโดยการแก้ไขข้อมูลในงบการเงินของบริษัท เช่น การแสดงรายรับสูงกว่าที่ควรจะเป็น การแสดงรายจ่ายหรือหนี้สินต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เพื่อให้ผู้ลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินเห็นว่าผลการดำเนินงานของบริษัทดีและมีกำไรสูง ซึ่งส่งผลให้ราคาหุ้นของบริษัทสูงขึ้น หรืออาจแก้ไขงบการเงินเนื่องจากพนักงานผู้นั้นยกยอกทรัพย์สินของบริษัท เป็นต้น ทั้งนี้ได้หมายรวมถึงรายงานที่ไม่ใช่รายงานทางการเงินด้วย เช่น การตกแต่งข้อมูลคุณสมบัติพนักงาน ตกแต่งเอกสารภายใน หรือตกแต่งเอกสารภายนอก เป็นต้น (ศิวัชรรัช พินิจารมณ , 2550 อ้างถึงใน สรिता มาลัยทอง, 2564) อย่างไรก็ตามการกระทำเช่นนี้ได้จำเป็นต้องมีอำนาจหน้าที่ในงานนั้นเสียก่อนจึงจะสามารถเข้าไปแก้ไขข้อมูลในระบบปฏิบัติงานได้

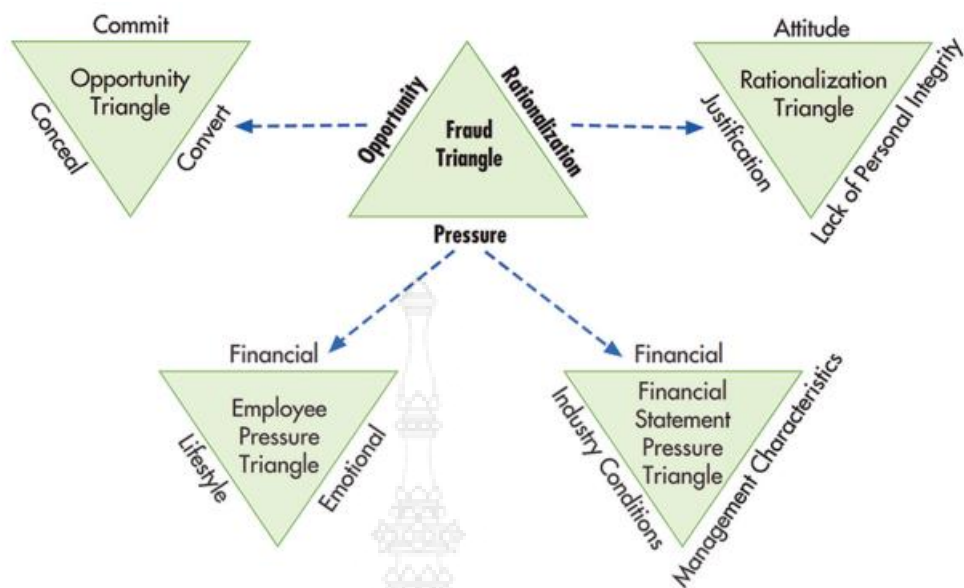
2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2566, หน้า 4-6)

ปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย

1) แรงกดดันหรือแรงจูงใจ (Pressure/Incentive)
 2) โอกาส (Opportunity) ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุมกำกับ การควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน

3) การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำ (Rationalization)

โดยทั้ง 3 ปัจจัยเป็นทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle) ของ Dr.Ronald R. Cressey (1940) ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาและอาชญาวิทยา ชาวอเมริกัน ได้ให้สมมติฐานไว้ในหนังสือชื่อ Other's People Money

ภาพที่ 1 ทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต

(Romney and Steinbart, 2018 อ้างถึงใน Adoboe-Mensah, et al., 2023)

นอกจากหลักการและทฤษฎี Triangle Fraud ของ Cressy (1940) แล้วยังมีทฤษฎี Four-Sided Diamond Fraud ของ David T.Wolfe and Dana R. Hermanson (2004) และ ทฤษฎี GONE Theory ของ Leonard J. Brook (2004) โดยหลักทฤษฎีทั้งสามได้กล่าวถึงสาเหตุจูงใจของพฤติกรรม ผู้กระทำผิดหรือสิ่งที่จะก่อให้เกิดการทุจริต ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2566, หน้า 5)

Triangle Fraud	Four-sided Diamond	Gone Theory
1. Opportunity	1. Capability 2. Opportunity	1. G-Greed 2. O-Opportunity
2. Pressure	3. Incentive/Motive	3. N-Need
3. Rationalization	4. Rationalization	4. E-Expectation

ตารางที่ 2 อธิบายความหมายของคำศัพท์ ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2566, หน้า 5-6)

คำศัพท์	ความหมาย
Opportunity	โอกาส เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เอื้ออำนวย มีสิ่งล่อตาล่อใจเปิดโอกาสที่จะฉกฉวยผลประโยชน์ เนื่องจากความบกพร่องหรือจุดอ่อนของระบบงาน หรือช่องว่างของกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้ทำได้
Pressure	ความกดดัน และแรงกดดันเมื่อเกิดเหตุการณ์คับขันจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ เมื่อมีความจำเป็นต้องการใช้เงิน
Incentive/Motive	แรงจูงใจ แรงบันดาลใจ สิ่งจูงใจ
Capability	ความสามารถที่ทำได้ที่เกิดจากอุปนิสัย ความสามารถเฉพาะตัวของผูปฏิบัติงาน และลักษณะงานเอื้อประโยชน์ที่จะประพฤตินิยมชอบและทำการทุจริตได้
Rationalization	การอ้างเหตุผลเข้าข้างตนเองว่าสามารถทำได้ คนอื่นยังสามารถทำได้โดยไม่คิดว่าผิด มีความสามารถ และโอกาสที่เกิดจากตำแหน่งหน้าที่
Greed	ความโลภ เกิดความละโมภโลภมาก เห็นคนอื่นทำผิดแล้วไม่ได้รับการลงโทษจับไม่ได้ จึงหลงผิดอยากทำบ้าง ไม่พึงพอใจในสิ่งที่ตนมี
Need	ความต้องการอยากได้ จึงเป็นแรงกดดันให้ทำทุกสิ่งทำได้เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการมา
Expectation	ความคาดหวังว่าสิ่งที่ตนกระทำไม่มีผู้อื่นล่วงรู้ และเอาผิดได้ หรือโอกาสที่จะถูกค้นพบการกระทำที่ผิด ถูกจับได้และรับการลงโทษน้อยมาก

2.4 การจัดการกำไร (Earning Management)

การจัดการกำไร (Earning Management) เป็นอีกการบริหารจัดการข้อมูลในงบการเงินของผู้บริหาร ที่มีความคล้ายคลึงกับการทุจริตในงบการเงิน โดยมีทางเลือกในการจัดการอยู่ 3 ทางเลือก (Yousef & Al-Fatlawy, 2023:137)

1) การจัดการกำไรสีขาว (White Management Earnings) เป็นการใช้ประโยชน์จากความยืดหยุ่นของการเลือกใช้วิธีการทางบัญชีเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการกระแสเงินสดในอนาคต โดยไม่ส่งผลต่อความโปร่งใสของงบการเงิน (Strakova, 2020:2 อ้างถึงใน Yousef & Al-Fatlawy, 2023)

2) การจัดการกำไรสีเทา (Gray Management Earnings) เป็นการเลือกใช้วิธีการทางบัญชีแบบหาช่องทาง หรือฉวยโอกาส (การจัดการเพื่อผลประโยชน์สูงสุด) หรือมีประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจ

3) การจัดการกำไรสีดำ (Black Management Earnings) เป็นการจัดการผ่านการใช้กลอุบายเพื่อบิดเบือนข้อเท็จจริงหรือลดความโปร่งใสของงบการเงิน และอาจทำให้ผู้ใช้ข้อมูลในงบการเงินเข้าใจผิดโดยการปรับเปลี่ยนข้อมูลทางการเงิน (Nguyen et al., 2020:38 อ้างถึงใน Yousef & Al-Fatlawy, 2023)

2.5 แบบจำลอง M-Score

แบบจำลอง M-Score เป็นหนึ่งในแบบจำลองเชิงปริมาณที่ถูกนำมาใช้ในการตรวจสอบทางบัญชีนิติวิทยาที่ถูกนำมาใช้กันมาก เนื่องจากเป็นแบบจำลองที่ช่วยให้นักบัญชีนิติวิทยาสามารถตรวจสอบได้ทุกส่วนของงบการเงินและวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของรายการบัญชีได้หลายรอบบัญชีต่อเนื่อง โดยตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลองใช้ข้อมูลในงบฐานะการเงิน และงบกำไรขาดทุนของบริษัท ประกอบด้วย 8 ดัชนี ได้แก่ ดัชนีลูกหนี้การค้าต่อยอดขาย ดัชนีอัตรากำไรขั้นต้น ดัชนีคุณภาพสินทรัพย์ ดัชนีการเติบโตของยอดขาย ดัชนีค่าเสื่อมราคา ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ดัชนียอดขายรวมของรายการคงค้างต่อยอดขายรวมของสินทรัพย์ และดัชนีหนี้สินซึ่งสามารถตรวจจับการทุจริตในงบการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ (Özcan, 2018 อ้างถึงใน สรिता มาลัยทอง, 2564)

แบบจำลอง M-Score ถูกคิดค้นโดย Messod Neneish (1999) เป็นแบบสมการทางคณิตศาสตร์ที่ใช้อัตราส่วนทางการเงินคำนวณและตรวจสอบกับข้อมูลบัญชีในรายงานทางการเงินเป็นตัวบ่งชี้ถึงความผิดปกติของรายงานทางการเงิน โดยสามารถวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินที่ผิดปกติหรือผลของการทุจริตในรายงานทางการเงินได้ ในประเทศไทยกลุ่มการบัญชีนิติวิทยา (Forensic Accounting) นิยมใช้แบบจำลอง M-Score เพื่อใช้อ้างอิงในการตรวจสอบการจัดการกำไรหรือการตกแต่งกำไรซึ่งค่าของ M-Score สามารถจำแนกบริษัทที่ตกแต่งกำไรออกจากบริษัทที่ไม่ตกแต่งกำไรได้ (อริสรา ธานีรณานนท์, 2563 อ้างถึงใน สรिता มาลัยทอง, 2564 หน้า 10)

โดยแบบจำลอง M-Score มีสมการทางคณิตศาสตร์คำนวณได้ดังนี้

$$M\text{-Score} = -4.84 + 0.92*DSRI + 0.528*GMI + 0.404*AQI + 0.892*SBI + 0.115*DEPI - 0.172*SGAI + 4.679*TATA - 0.327*LVGI$$

แบบจำลอง M-Score ประกอบด้วย 8 ดัชนี ดังแสดงต่อไปนี้

(1) ดัชนีลูกหนี้การค้าต่อยอดขาย (Days Sales in Receivables Index: DSRI) คือ ดัชนีของลูกหนี้การค้าต่อยอดขายในปีแรกที่ตรวจพบการตกแต่งกำไร (ปีปัจจุบัน) เปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า โดยการเพิ่มขึ้นของดัชนีอาจเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายสินเชื่อเพื่อกระตุ้นยอดขายเมื่อเผชิญหน้ากับการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น แต่การเพิ่มขึ้นในลูกหนี้ที่ไม่สัมพันธ์กับยอดขายอาจบ่งบอกถึงการ

รับรู้รายได้สูงเกินจริงได้ ดังนั้นถ้าดัชนีมีค่าเพิ่มขึ้นมากก็อาจทำให้โอกาสที่รายได้กับกำไรถูกบันทึกสูงเกินจริงเพิ่มขึ้นด้วย

$$DSRI = \frac{(\text{ลูกหนี้การค้าปีปัจจุบัน} / \text{ยอดขายปีปัจจุบัน})}{(\text{ลูกหนี้การค้าปีก่อน} / \text{ยอดขายปีก่อน})}$$

(2) ดัชนีอัตรากำไรขั้นต้น (Gross Margin Index: GMI) คือ ดัชนีอัตรากำไรขั้นต้นของปีก่อนเทียบกับปีปัจจุบัน เมื่อดัชนีมีค่าสูงเกินกว่า 1 แสดงว่าความสามารถในการทำกำไรขั้นต้นของบริษัทลดลง ซึ่งเป็นสัญญาณลบของบริษัท บริษัทที่มีสัญญาณลบเช่นนี้มักจะเกิดโอกาสการตกแต่งกำไรได้ ดังนั้นเมื่อดัชนีมีค่ามากขึ้น โอกาสในการตกแต่งกำไรก็เพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน

$$GMI = \frac{(\text{ยอดขายปีก่อน} - \text{ต้นทุนขายปีก่อน}) / \text{ยอดขายปีก่อน}}{(\text{ยอดขายปีปัจจุบัน} - \text{ต้นทุนขายปีปัจจุบัน}) / \text{ยอดขายปีปัจจุบัน}}$$

(3) ดัชนีคุณภาพสินทรัพย์ (Asset Quality Index: AQI) คือ ดัชนีที่คำนวณจากคุณภาพสินทรัพย์ปีปัจจุบันเทียบกับปีก่อน โดยเป็นการวัดคุณภาพสินทรัพย์ที่จะทำให้บริษัทสามารถใช้ประโยชน์หรือสร้างรายได้ในอนาคตโดยมีผลกำไรเป็นการตอบแทน ซึ่งบริษัทจะต้องหาทางรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพของว่ามีสัดส่วนมากน้อยเพียงใดเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ หากดัชนีมีค่าสูงเกินกว่า 1 แสดงว่าบริษัทอาจมีแนวโน้มรับรู้ต้นทุนเพิ่มขึ้นและเลื่อนรับรู้ค่าใช้จ่ายต่ำลง เป็นเหตุให้เมื่อดัชนีสูงขึ้นก็อาจมีโอกาสดูตกแต่งกำไรมากขึ้น

$$AQI = \frac{1 - \left(\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียนสุทธิปีปัจจุบัน} + \text{ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ปีปัจจุบัน}}{\text{สินทรัพย์รวมปีปัจจุบัน}} \right)}{1 - \left(\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียนสุทธิปีก่อน} + \text{ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ปีก่อน}}{\text{สินทรัพย์รวมปีก่อน}} \right)}$$

(4) ดัชนีการเติบโตของยอดขาย (Sales Growth Index: SGI) คือ ดัชนีวัดการเติบโตของยอดขายโดยเทียบปีปัจจุบันกับปีก่อน National Association of Certified Fraud Examiners (1993) พบว่าการเติบโตไม่ได้เป็นข้อบ่งชี้ถึงการตกแต่งกำไร แต่ในสายตาของผู้เชี่ยวชาญ บริษัทที่มีการเติบโตนั้นมีโอกาสดูตกแต่งกำไรผ่านรายงานทางการเงินมากกว่าบริษัทอื่น เพราะฐานะทางการเงิน

และความต้องการเงินทุนทำให้ผู้บริหารเกิดความกดดันในการทำกำไรให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้บริษัทที่มีการเติบโตจะเกิดความสูญเสียจากราคาหุ้นตกต่ำมากกว่าบริษัทอื่น นั่นจึงเป็นเหตุจูงใจให้เกิดการตกแต่งกำไรเช่นกัน ดังนั้นหากดัชนีมีค่าเพิ่มมากขึ้นโอกาสในการตกแต่งกำไรก็เพิ่มมากขึ้นด้วย (Beniesh, 1999 อ้างถึงใน สรिता มาลัยทอง, 2564 หน้า 11)

$$SGI = \frac{\text{ยอดขายปีปัจจุบัน}}{\text{ยอดขายปีก่อน}}$$

(5) ดัชนีค่าเสื่อมราคา (Depreciation Index: DEPI) คือ ดัชนีการประเมินอัตราส่วนค่าเสื่อมราคาปีปัจจุบันเทียบกับปีก่อน ถ้าดัชนีมีค่าสูงเกินกว่า 1 แสดงว่าอัตราที่สินทรัพย์ถูกตัดค่าเสื่อมราคาช้าลง ส่งผลให้โอกาสที่บริษัทเปลี่ยนประมาณการอายุการใช้งานของสินทรัพย์เพิ่มขึ้น หรือเปลี่ยนวิธีการคิดค่าเสื่อมราคาใหม่ ดังนั้น หากดัชนีมีค่าเพิ่มมากขึ้น โอกาสในการตกแต่งกำไรก็เพิ่มมากขึ้นด้วย

$$DEPI = \frac{\left(\frac{\text{ค่าเสื่อมราคาปีก่อน}}{\text{ค่าเสื่อมราคาปีก่อน} + \text{ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ปีก่อน}} \right)}{\left(\frac{\text{ค่าเสื่อมราคาปีปัจจุบัน}}{\text{ค่าเสื่อมราคาปีปัจจุบัน} + \text{ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ปีปัจจุบัน}} \right)}$$

(6) ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (Sales General and Administrative Expense Index: SGAI) คือ ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารกับยอดขายปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีก่อน ถ้าค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารเพิ่มขึ้นโดยไม่สัมพันธ์กับยอดขายที่ไม่เพิ่มขึ้น เป็นสัญญาณลบต่ออนาคตของบริษัท ดังนั้นถ้าดัชนีมีค่าเพิ่มมากขึ้น โอกาสในการตกแต่งกำไรก็เพิ่มมากขึ้นด้วย

$$SGAI = \frac{(\text{ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารปีปัจจุบัน} / \text{ยอดขายปีปัจจุบัน})}{(\text{ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารปีก่อน} / \text{ยอดขายปีก่อน})}$$

(7) ดัชนียอดขายรวมของรายการคงค้างต่อยอดขายรวมของสินทรัพย์ (Total Accruals to Total Asset: TATA) คือ ดัชนีที่แสดงการบริหารจัดการสินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นดัชนีรายการคงค้างสุทธิปีปัจจุบันหักปีก่อนเทียบกับสินทรัพย์รวมปีปัจจุบัน ถ้ารายการคงค้างเพิ่มขึ้น หรือในอีกความหมายคือเงินลดลงจะทำให้โอกาสในการตกแต่งกำไรเพิ่มมากขึ้นด้วย

$$TATA = \frac{\begin{aligned} & ((\text{สินทรัพย์หมุนเวียนปีปัจจุบัน} - \text{เงินสดปีปัจจุบัน}) - (\text{หนี้สินหมุนเวียนปีปัจจุบัน} - \\ & \text{หนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปีปัจจุบัน} - \text{ภาษีเงินได้ค้างจ่ายปีปัจจุบัน}) \\ & - (\text{สินทรัพย์หมุนเวียนปีก่อน} - \text{เงินสดปีก่อน}) - (\text{หนี้สินหมุนเวียนปีก่อน} \\ & - \text{หนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปีก่อน} - \text{ภาษีเงินได้ค้างจ่ายปีก่อน})) \\ & - \text{ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายปีปัจจุบัน} \end{aligned}}{\text{ยอดรวมสินทรัพย์ปีปัจจุบัน}}$$

(8) ดัชนีหนี้สิน (Leverage Index: LVGI) คือ ดัชนีที่แสดงการเพิ่มขึ้นของหนี้สินรวม โดยคำนวณจากยอดรวมของหนี้สินกับยอดรวมของสินทรัพย์ปีปัจจุบันเทียบกับปีก่อน ถ้าดัชนีมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่ามีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีโอกาสตกแต่งกำไรเพิ่มขึ้น

$$LVGI = \frac{\left(\frac{\text{หนี้สินไม่หมุนเวียนปีปัจจุบัน} + \text{หนี้สินหมุนเวียนปีปัจจุบัน}}{\text{สินทรัพย์รวมปีปัจจุบัน}} \right)}{\left(\frac{\text{หนี้สินไม่หมุนเวียนปีก่อน} + \text{หนี้สินหมุนเวียนปีก่อน}}{\text{สินทรัพย์รวมปีก่อน}} \right)}$$

ในการอธิบายความหมายของผลการคำนวณแบบจำลอง M-Score คือ หากค่าของ M-Score มีค่ามากกว่า -1.78 แสดงว่ามีความเป็นไปได้ค่อนข้างมากกว่ารายงานทางการเงินหรืองบการเงินดังกล่าวจะมีการตกแต่งกำไร

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กานต์สินี ตั้งควิเวชกุล และโรจนา ธรรมจินดา (2564) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองเงินสด ความเสี่ยงและผลตอบแทนที่คาดหวัง กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 424 บริษัท ระหว่างปี พ.ศ.2551-2561 โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความสัมพันธ์วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS) ผลการวิจัยพบว่า อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการถือครองเงินสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังกับการถือครองเงินสดพบเฉพาะในบริษัทขนาดใหญ่ และบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นสูงเท่านั้น ส่วนบริษัทขนาดเล็กและบริษัทที่อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นต่ำไม่พบความสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนที่คาดหวังกับการถือครองเงินสดของบริษัทในประเทศไทยแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกา

รัมภาภรณ์ อุทัยพัฒนาศักดิ์ (2559) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองเงินสดกับมูลค่ากิจการ : กรณีศึกษาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) จำนวน 367 บริษัท ระหว่างปี พ.ศ.2554-2558 โดยใช้

เทคนิคการวิเคราะห์แบบจำลองการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการถือครองเงินสดที่จะทำให้มูลค่ากิจการสูงที่สุดมีอยู่จริง และการเบี่ยงเบนของระดับการถือครองเงินสดออกจากจุดที่เหมาะสม ทั้งการเพิ่มขึ้นและลดลง จะส่งผลทำให้มูลค่าของกิจการลดลง และยังพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองเงินสดกับมูลค่ากิจการมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่ไม่เป็นเชิงเส้นตรง

วิโรจน์ ไพบูลย์เวชสวัสดิ์ และยอดยิ่ง ธนทวี (2562) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองหุ้นของนักลงทุนสถาบันต่างชาติและการถือครองเงินสดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 1464 firm-year ระหว่างปี ค.ศ.2013-2016 ผลการวิจัยพบว่า บริษัทมีการถือครองเงินสดเพิ่มขึ้นเมื่อมีจำนวนหุ้นที่ถือครองโดยนักลงทุนต่างชาติเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ศรายุทธ เรืองสุวรรณ และสุภาวินี จีวะสุวรรณ (2562) ได้ศึกษา ภูมิทัศน์ของการบิดเบือนงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนไทย กลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนที่ถูกสั่งให้แก้ไขงบการเงิน โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ระหว่างปี พ.ศ.2552 ถึง 2561 ผลการวิจัยพบว่า 1) คำสั่งแก้ไขงบการเงินที่ประกาศโดย ก.ล.ต. มีประมาณ 1 ใน 4 ของข่าวที่เกี่ยวข้องกับงบการเงิน 2) การบิดเบือนงบการเงินมักเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมที่ใช้วิธีการทางการบัญชีที่ซับซ้อน และ 3) ผู้บริหารนิยมใช้บัญชีประเภทค่าใช้จ่ายเป็นเครื่องมือในการตกแต่งกำไร

พรรณนิภา รอดวรรณะ (2564) ได้ศึกษา การวิเคราะห์ทางนิติบัญชีศาสตร์ เพื่อการตรวจสอบการทุจริตของงบการเงิน กรณีศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดขั้นพื้นฐานมาพัฒนาระบบการวิเคราะห์งบการเงินโดยใช้โปรแกรมเอ็กเซลล์ แล้วนำมาทดลองเปรียบเทียบกับบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ 2 แห่ง คือ บริษัทที่มีปัญหากับบริษัทที่ไม่มีปัญหา ผ่านการวิเคราะห์ 4 ระบบ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์การเงิน 2) ดัชนีชี้วัดการตกแต่งงบการเงิน (Beneish's M-Score) 3) ดัชนีชี้วัดการดำรงอยู่ของกิจการ (Altman's Z-Score) และ 4) ทฤษฎีทางตัวเลขตามกฎของเบนฟอร์ด (Benford's Law) ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่าการวิเคราะห์การเงิน ดัชนีชี้วัดการตกแต่งงบการเงิน (Beneish's M-Score) และ ดัชนีชี้วัดการดำรงอยู่ของกิจการ (Altman's Z-Score) สามารถชี้ให้เห็นข้อแตกต่างของทั้ง 2 บริษัทได้อย่างชัดเจน

สริตา มาลัยทอง (2564) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองกับการทุจริตในงบการเงินต่อการถือครองเงินสดของบริษัท กลุ่มตัวอย่าง บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 2005 ตัวอย่าง ระหว่างปี พ.ศ. 2559-2563 โดยใช้เทคนิควัดการทุจริตในงบการเงินด้วยแบบจำลอง M-Score และใช้การวิเคราะห์สมการโมเดลเชิงโครงสร้างแบบกำลังสองน้อยสุดบางส่วน (Partial Least Square Structural Equation Model: PLS-SEM) ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการทุจริตในงบการเงินและ

การถือครองเงินสด และยังพบว่าการทุจริตในงบการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการถือครองเงินสด เมื่อวิเคราะห์หิทธิพลทางอ้อม จึงสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการถือครองเงินสดผ่านการทุจริตในงบการเงิน

เพ็ญพระพักตร์ มานะปรีชาดีเลิศ, วไลภรณ์ นวลสะอาด และบุญจรรย์ นีโรศก (2565) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ของผู้บริหารระดับสูงเพศหญิงต่อการถือครองเงินสด ข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มตัวอย่าง 40 บริษัท ระหว่างปี พ.ศ.2561-2563 ผลการวิจัยพบว่า จำนวนผู้บริหารเพศหญิง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการถือครองเงินสด

Adoboe-Mensah, Salia & Addo (2023) ได้ศึกษา การใช้แบบจำลอง Beneish M-Score เพื่อตรวจจับการทุจริตในงบการเงินในบริษัทอุตสาหกรรมไมโครไฟแนนซ์ในประเทศกานา ระหว่างปี ค.ศ.2013 และ 2020 รวม 8 ปี จำนวน 254 ข้อมูล ประกอบด้วย (1) หักดําเนินการหรือเลิกกิจการ (2) ถูกเพิกถอนใบอนุญาต หรือ (3) กำลังอยู่ระหว่างกระบวนการปรับโครงสร้างใหม่ ผลการวิจัยพบว่า มีความเชื่อมโยงระหว่างการจัดการกำไรกับความล้มเหลวทางธุรกิจ

Lumadi & Rusgowanto (2023) ได้ศึกษา ผลกระทบของแบบจำลอง M-Score ของ Beneish และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินต่อการบ่งชี้ถึงการทุจริตในงบการเงิน โดยใช้ 8 อัตราส่วนในการคำนวณ M-Score ในส่วนของอัตราส่วนทางการเงินใช้อัตราส่วนกลุ่มโครงสร้างทางการเงิน (Financial Leverage) ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) การบริหารสินทรัพย์ (Asset composition) สภาพคล่อง (Liquidity) และการบริหารเงินทุนหมุนเวียน (Capital Turnover) กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค ในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย ระหว่างปี ค.ศ.2017-2020 ผลการวิจัยพบว่า มีเพียงอัตราส่วนกลุ่มโครงสร้างทางการเงิน (Financial Leverage) เท่านั้นที่ส่งผลกระทบต่อข้อบ่งชี้ถึงการทุจริตในงบการเงิน แต่ในส่วนของการแบบจำลอง M-Score ไม่มีผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อการบ่งชี้ถึงการทุจริตในงบการเงิน

Siregar, Lores, Sari, Sagala & Saragih (2023) ได้ศึกษา การใช้แบบจำลอง M-Score ของ Beneish ในการตรวจจับการทุจริตในงบการเงินของบริษัทอุตสาหกรรม ในช่วงของการแพร่ระบาดของ โควิด-19 กลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย ระหว่างปี ค.ศ.2019-2021 จำนวน 53 แห่ง โดยงานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งแยกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ มีการบริหารจัดการ (manipulators) ไม่มีการบริหารจัดการ (non-manipulators) และบริษัทระหว่างกลาง (gray) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มบริหารจัดการ (manipulators) มีจำนวน 25% (ปี 2019) 27% (ปี 2020) และ 30% (ปี 2021) กลุ่มไม่มีการบริหารจัดการ (non-manipulators) มีจำนวน 75% (ปี 2019) 73% (ปี 2020) และ 70% (ปี 2021) ซึ่งไม่มีบริษัทไหนที่อยู่ในกลุ่มบริษัทระหว่างกลาง (gray)

Yousef & Al-Fatlawy (2023) ได้ศึกษา การวัดแนวทางปฏิบัติในการจัดการกำไร โดยใช้แบบจำลอง M-Score Beneish กลุ่มตัวอย่างคือ ธนาคารอิรักที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อิรักจำนวน 16 แห่ง ในปี ค.ศ.2018 ผลการวิจัยพบว่า มีธนาคารจำนวน 9 แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 56.2 มีการจัดการกำไร ส่วนร้อยละ 43.75 ไม่พบการจัดการกำไร

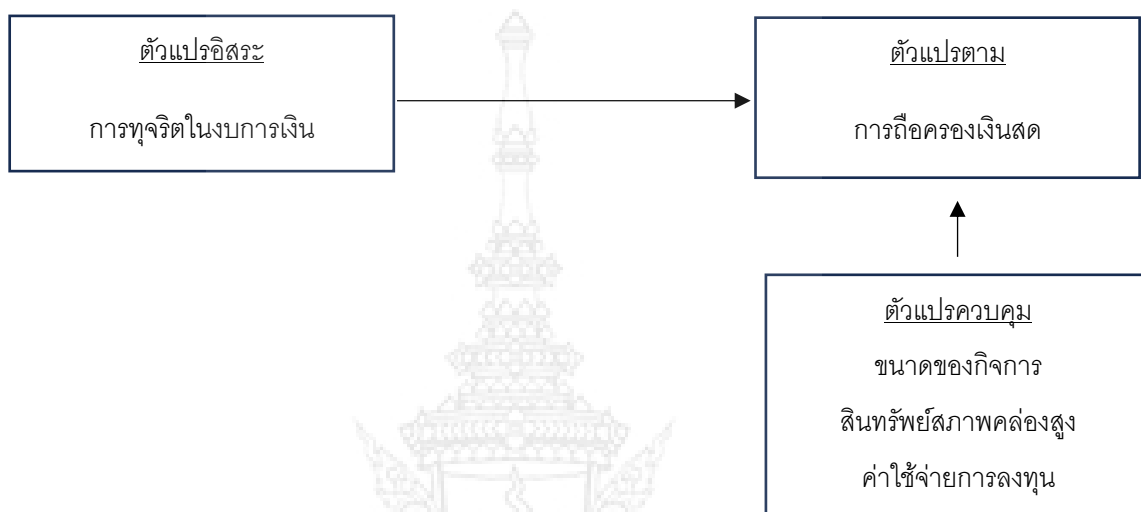
นวลปรานค์ แจบไฮสง และภัทรพร พงศาปรมัตต์ (2566) ได้ศึกษา ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ของการถือครองเงินสดและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 301 บริษัท ระหว่างปี พ.ศ.2551-2562 โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลพาแนล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะกิจการมีความสัมพันธ์กับการถือครองเงินสด โดยกระแสเงินสดและโอกาสในการลงทุนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการถือครองเงินสด ส่วนระดับหนี้สินและการจ่ายเงินปันผลมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม สำหรับปัจจัยด้านการกำกับดูแลกิจการ พบว่าบริษัทที่มีโครงสร้างกรรมการควบตำแหน่งประธานกรรมการและคณะกรรมการบริษัทมีการถือครองเงินสดมาก และบริษัทที่มีการลงทุนโดยนักลงทุนสถาบันจะมีการถือครองเงินสดน้อย และยังพบว่าการถือครองเงินสดมีผลต่อผลการดำเนินงานตามการวัดผลทางการบัญชีและการวัดผลทางการตลาด

วไลรัตน์ ผ่องจิตต์, กอบกุล จันทรโคติกา และณอมศักดิ์ สุวรรณน้อย ได้ศึกษา การกำกับดูแลกิจการกับการทุจริตในการตกแต่งงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีการทุจริตและไม่มีการทุจริต โดยการตกแต่งงบการเงิน โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับคณะกรรมการบริษัทที่มีการทุจริตและไม่มีการทุจริตโดยการตกแต่งงบการเงิน จำนวน 24 คน และใช้วิธีคัดเลือกแบบการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอุปนัยหรือเชิงตรรกะ ผลการวิจัยพบว่า จำนวนกรรมการอิสระขึ้นกับจำนวนบริษัทย่อยของบริษัทจดทะเบียน ที่มาของกรรมการอิสระไม่ควรมาจากบุคคลที่เป็นเพื่อนของฝ่ายจัดการหรือผู้มีอำนาจควบคุมกิจการ การดำรงตำแหน่งไม่เกิน 6 ปี และอายุไม่เกิน 70 ปี เป็นองค์ประกอบและคุณสมบัติของกรรมการอิสระที่ช่วยลดการทุจริต ส่วนเหตุการณ์ดังต่อไปนี้เป็นการบ่งบอกการเกิดการทุจริตโดยการตกแต่งงบการเงิน ไม่ว่าจะเป็น การส่งรายงานการเงินล่าช้า ผู้สอบบัญชีไม่รับรองงบการเงิน กรรมการลาออก ประชุมกรรมการตรวจสอบมากกว่า 10 ครั้งต่อปี และมีการเปลี่ยนชื่อบริษัท

Ranjan, Kumar, Yadav, Kumar, Dixit & Usmani (2024) ได้ศึกษา การวัดธรรมาภิบาลทางการเงินที่หลอกลวงของบริษัทในอุตสาหกรรมเหล็กของประเทศอินเดีย โดยใช้เทคนิค M-Score ของ Beneish กลุ่มตัวอย่าง คือบริษัทระดับ top 10 ของอุตสาหกรรมเหล็ก ระหว่างปี ค.ศ.2017-2022

ผลการวิจัยพบว่า เทคนิค M-Score ช่วยในการตรวจจับการจัดการกำไรจากพฤติกรรมการทุจริต โดยเฉพาะระดับโลก

2.7 กรอบแนวคิดของงานวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (Market for Alternative Investment) ตามข้อมูล ณ วันที่ 17 กรกฎาคม 2566 จำนวน 195 บริษัท (ไม่รวมกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษารายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน
บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ	195 บริษัท
หัก บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน	68 บริษัท
คงเหลือกลุ่มตัวอย่าง	127 บริษัท
ระยะเวลาที่ใช้ศึกษา 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2561 - พ.ศ.2565 คิดเป็น	635 ข้อมูล
หัก ข้อมูลไม่ครบถ้วน	5 ข้อมูล
หัก ข้อมูลที่มีค่าผิดปกติ (Outlier) โดยตรวจสอบค่าผิดปกติด้วยค่า Residual และกำหนดค่า outlier outside เท่ากับ 3 เพื่อตรวจสอบความคลาดเคลื่อนมาตรฐานสูงมากหรือต่ำมาก (>3 หรือ <-3) (รายละเอียดเพิ่มเติม ภาคผนวก)	16 ข้อมูล
จำนวนข้อมูลที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้	614 ข้อมูล

3.2 ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และเป็นข้อมูลแบบ Panel Data โดยข้อมูลที่ใช้คือ ข้อมูลที่อยู่เนงบการเงินรายปีและเป็นงบการเงินรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ตามช่วงระยะเวลาที่จะศึกษาคือ ปี พ.ศ.2561 ถึง พ.ศ. 2565 โดยใช้ทั้งตัวเลขจากงบแสดงฐานะการเงิน และงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ ทั้งนี้จะทำการรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (www.sec.or.th)

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) การทุจริตในงบการเงิน (FRAUD) โดยสามารถวัดค่าได้ด้วยการคำนวณค่า M-Score ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้แบบจำลองของ Beniesh ในการคำนวณหาค่า M-Score จากการคำนวณสมการ ดังนี้

$$M\text{-Score} = -4.84 + 0.92*DSRI + 0.528*GMI + 0.404*AQI + 0.892*SGI + 0.115*DEPI - 0.172*SGAI + 4.679*TATA - 0.327*LVGI$$

โดยที่

DSRI คือ ดัชนีลูกหนี้การค้าต่อยอดขาย

GMI คือ ดัชนีอัตรากำไรขั้นต้น

AQI คือ ดัชนีคุณภาพสินทรัพย์

SGI คือ ดัชนีการเติบโตของยอดขาย

DEPI คือ ดัชนีค่าเสื่อมราคา

SGAI คือ ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

TATA คือ ดัชนียอดขายรวมของรายการคงค้างต่อยอดขายรวมของสินทรัพย์

LVGI คือ ดัชนีหนี้สิน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การถือครองเงินสด ใช้การคำนวณจากเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดหารด้วยสินทรัพย์รวม ซึ่งหากผลลัพธ์ได้สูงแสดงว่าบริษัทมีการถือครองเงินสดสูง โดยมีสมการ ดังนี้

$$CASH = \frac{\text{เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

ตัวแปรควบคุม (Control Variables) เนื่องจากสภาพแวดล้อมของแต่ละกิจการมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยได้ จึงต้องมีการควบคุมปัจจัยดังกล่าว โดยปัจจัยที่มีผลกระทบและตัวแปรควบคุมที่ใส่ในแบบจำลองมีดังนี้

(1) $SIZE_{it}$ คือ ลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม

(2) $NWCR_{it}$ คือ (สินทรัพย์หมุนเวียน - หนี้สินหมุนเวียน - เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด) / สินทรัพย์รวม

(3) $CAPEX_{it}$ คือ (สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนรวมปีปัจจุบัน - สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนรวมปีก่อน + ค่าเสื่อมราคาปีปัจจุบัน) / สินทรัพย์รวม

3.4 สมมติฐานของงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีสมมติเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับการถือครองเงินสด โดยจะทำการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

H0 : การทุจริตในงบการเงินกับการถือครองเงินสด ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H1 : การทุจริตในงบการเงินกับการถือครองเงินสด มีความสัมพันธ์กัน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่ใช้ในการสรุปลักษณะเบื้องต้นของตัวแปรแต่ละตัวแปร ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าต่ำสุดของข้อมูล (Minimum) ค่าสูงสุดของข้อมูล (Maximum) ค่าเฉลี่ยของข้อมูล (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล (Standard Deviation) เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมทั่วไปของข้อมูล และลักษณะการแจกแจงทางสถิติเบื้องต้นมากยิ่งขึ้น พร้อมสรุปเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในรูปแบบตาราง

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยการทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย

2.1) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อทดสอบระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร ซึ่งสัญลักษณ์ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคือ r โดยค่า r จะไม่มีหน่วย จะมีค่าสูงสุดเป็น 1 และต่ำสุดเป็น -1 โดยที่

- ถ้า $0 < r \leq 1$ นั่นคือ ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวก คือมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

- ถ้า $-1 < r \leq 0$ นั่นคือ ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางลบ คือมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงข้ามกัน

- ถ้า $r = 0$ แสดงว่าตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์แบบเชิงเส้นตรงต่อกัน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ถ้ามีค่า $r = 1$ หรือ -1 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันสมบูรณ์โดยสามารถนำตัวแปรหนึ่งไปอธิบายอีกตัวแปรหนึ่งได้ดี แต่ถ้า $r = 0$ ไม่ได้หมายความว่าตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กัน เพราะความหมายเป็นเพียงตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันแบบเส้นตรงเท่านั้น แต่อาจมีความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น แบบเส้นโค้ง โดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะพิจารณาจากค่าที่เข้าใกล้ 1 หรือ -1 แสดงว่าเกิดปัญหา Multicollinearity หรือตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง ซึ่งเป็นการขัดแย้งกับเงื่อนไขของการวิเคราะห์ถดถอยที่จะทำในขั้นตอนต่อไป

2.2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบสัมประสิทธิ์ของความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประมาณหรือพยากรณ์ค่าของตัวแปรตาม (Dependent Variable) จากตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุต้องทำการตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ดังนี้ (ภูมิฐาน รั้งคุณวุฒินันท์, 2558)

- ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อนมีค่าเท่ากับศูนย์
- ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อนจะเท่ากับศูนย์หรือไม่มีความสัมพันธ์กัน (No autocorrelation)
- ความแปรปรวนของตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ค่าหนึ่ง (Homoscedasticity)
- ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อน และตัวแปรอิสระ
- แบบจำลองสมการถดถอยจะต้องถูกกำหนดขึ้นมาอย่างถูกต้อง
- ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกันอย่างสมบูรณ์ (No perfect multicollinearity)

เมื่อตรวจสอบ และเงื่อนไขทุกข้อเป็นจริง จะนำตัวแปรตามและตัวแปรอิสระที่ได้กำหนดไว้มาวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ โดยมีการควบคุมปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อตัวแปรตาม ใช้การวิเคราะห์ Multivariate Analysis คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม 1 ตัวกับตัวแปรอิสระหลายตัว โดยนำตัวแปรตามและตัวแปรอิสระที่ได้กำหนดไว้มาวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ เพื่อนำมาประมาณค่าพารามิเตอร์ของสมการถดถอยเชิงพหุ และทำการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อน (Multiple Coefficient of Determination : R^2) เพื่ออธิบายว่าตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามเป็นสัดส่วนเท่าไร

3.6 สมการที่ใช้ในการศึกษา

$$\text{CASH}_{it} = \beta_0 + \beta_1(\text{FRAUD}_{it}) + \beta_2(\text{SIZE}_{it}) + \beta_3(\text{NWCR}_{it}) + \beta_4(\text{CAPEX}_{it}) + \epsilon_{it}$$

โดยที่

CASH_{it} จำนวนจากเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดหารสินทรัพย์รวม

FRAUD_{it} จำนวนค่า M-Score ตามแบบจำลองของ Beniesh

IZE_{it} จำนวนจากลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม

- $NWCR_{it}$ คำนวณจาก(สินทรัพย์หมุนเวียน - หนี้สินหมุนเวียน - เงินสดและ
รายการเทียบเท่า-เงินสด) / สินทรัพย์รวม
- $CAPEX_{it}$ (สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนรวมปีปัจจุบัน - สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนรวมปี
ก่อน + ค่าเสื่อมราคาปีปัจจุบัน) / สินทรัพย์รวม

บทที่ 4

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จำนวน 127 บริษัท โดยไม่รวมกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน ซึ่งผู้วิจัยใช้ข้อมูลบริษัทจดทะเบียนจากเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (www.sec.or.th) ณ วันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ.2566 สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมได้ดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนบริษัทแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
1. เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	8	6.30
2. ทรัพยากร	10	7.87
3. เทคโนโลยี	8	6.30
4. บริการ	37	29.13
5. สินค้าอุตสาหกรรม	32	25.20
6. สินค้าอุปโภคบริโภค	10	7.87
7. อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	22	17.33
รวม	127	100.00

4.1 ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ข้อมูลในตารางที่ 5 แสดงข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ซึ่งเป็นข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI จำนวน 614 ตัวอย่าง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2561 ถึง พ.ศ.2565 ซึ่งเป็นข้อมูลมีลักษณะเป็น Panel Data โดยค่าสถิติเบื้องต้นที่แสดงในตารางประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐานหรือค่ากลาง (Median) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum)

ตารางที่ 5 ค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปร

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
CASH	0.000795323	0.466063541	0.09723277707	0.093585499573
FRAUD	-97.100812590	89.142111500	-4.20959267506	9.277760655152
SIZE	7.220065703	10.120720860	9.05354561464	0.342831010478
NWCR	-2.002980050	0.862680720	0.09825099705	0.251560337054
CAPEX	-1.963627585	0.896501854	0.06139643925	0.174074730542

ตัวแปรตาม

การถือครองเงินสด (CASH) คำนวณจากเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดหารด้วยสินทรัพย์รวม หากได้ผลลัพธ์สูงแสดงว่าบริษัทมีการถือครองเงินสดสูง โดยค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.000795323 บริษัท สตาร์ สิทธิ โขลุ่ยชั้น จำกัด (มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และค่าสูงสุดเท่ากับ 0.466063541 บริษัท วันทิวน์ คอนแทคส์ จำกัด (มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ส่วนค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.09723277707 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.093585499573

ตัวแปรอิสระ

การทุจริตในงบการเงิน (FRAUD) คำนวณค่า M-Score ตามแบบจำลองของ Beniesh โดยค่าต่ำสุดเท่ากับ -97.100812590 บริษัท ซิก้า อินโนเวชั่น จำกัด (มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม และค่าสูงสุดเท่ากับ 89.142111500 บริษัท เอ็นซีแอล อินเตอร์เนชั่นแนล โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ส่วนค่าเฉลี่ย -4.20959267506 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 9.277760655152

การคำนวณค่า M-Score มาจากการคำนวณสมการ และหากค่าของ M-Score มีค่ามากกว่า -1.78 แสดงว่ามีความเป็นไปได้ค่อนข้างมากกว่ารายงานทางการเงินหรืองบการเงินจะมีการตกแต่งกำไร โดยสมการ $M\text{-Score} = -4.84 + 0.92 \cdot DSRI + 0.528 \cdot GMI + 0.404 \cdot AQI + 0.892 \cdot SGI + 0.115 \cdot DEPI - 0.172 \cdot SGAI + 4.679 \cdot TATA - 0.327 \cdot LVGI$

ตารางที่ 6 ค่าสถิติเชิงพรรณนาของค่าดัชนีที่ใช้คำนวณตามแบบจำลอง M-Score

ค่าดัชนี	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
DRSI	0.00000000	113.58335170	1.9257140643	8.01006637382
GMI	-171.79578350	15.88679129	0.5769694546	7.30584827525
AQI	-28.65923796	22.59915401	0.9757714567	2.83356472251
SGI	0.00397679	103.28477710	1.5218370983	5.44761084771
DEPI	0.04177323	20.07550311	1.0780232657	0.97813633446
SGAI	0.00962622	143.40243140	1.5195727676	6.68983590862
TATA	-4.90059800	0.55346565	-0.5808249002	0.52064420555
LVGI	0.11006357	6.37080505	1.0474198713	0.38874345840

ผู้วิจัยจึงขอแสดงสถิติเชิงพรรณนาของค่าดัชนีแต่ละองค์ประกอบในสมการ ดังนี้

(1) ดัชนีลูกหนี้การค้าต่อยอดขาย (Days Sales in Receivables Index: DSRI) ซึ่งเป็นการคำนวณเพื่อดูความไม่สัมพันธ์กับระหว่างการเพิ่มขึ้นของยอดขาย และลูกหนี้การค้า โดยหากมีค่าเพิ่มขึ้นก็อาจทำให้โอกาสที่รายได้หรือกำไรที่ลูกหนี้ที่ก็จะสูงเกินจริงเพิ่มขึ้นด้วย

ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.000 โดยเป็นบริษัทที่ไม่มียอดลูกหนี้การค้าในงบการเงิน จำนวน 8 บริษัท คือ (1) บริษัท แอสเซท ไฟว์ กรุ๊ป จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (2) บริษัท เมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (3) บริษัท รมโพธิ์ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (4) บริษัท พราว เรียล เอสเตท จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (5) บริษัท พีเอสจี คอร์ปอเรชั่น จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (6) บริษัท สตาร์ สิทธิ โชลูชั่น จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (7) บริษัท ธนาสิริ กรุ๊ป จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (8) บริษัท อัลฟา ดิวิชั่นส์ จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค

ค่าสูงสุดเท่ากับ 113.58335170 คือ บริษัท กรีนเทค เวนเจอร์ส จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร ส่วนค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.9257140643 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.01006637382

(2) ดัชนีอัตรากำไรขั้นต้น (Gross Margin Index: GMI) ซึ่งเป็นการคำนวณเพื่อดูความสามารถในการทำกำไรขั้นต้นเปรียบเทียบระหว่างปีก่อนและปีปัจจุบัน โดยหากมีค่าดัชนีมากขึ้น อาจทำให้โอกาสในการตกแต่งกำไรก็เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ค่าต่ำสุดเท่ากับ -171.79578350 บริษัท ชิก้า

อินโนเวชั่น จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม และค่าสูงสุดเท่ากับ 15.88679129 บริษัท ท่าเรือราชาเฟอร์รี่ จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ส่วนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.5769694546 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.30584827525

(3) ดัชนีคุณภาพสินทรัพย์ (Asset Quality Index: AQI) ซึ่งเป็นการคำนวณการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ที่กิจการนำมาใช้ประโยชน์หรือสร้างรายได้ในอนาคต โดยหากมีค่าดัชนีสูงขึ้น อาจทำให้เกิดโอกาสในการตกแต่งกำไรมากขึ้น ค่าต่ำสุดเท่ากับ -28.65923796 บริษัท เอ็ม วิชั่น จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ และค่าสูงสุดเท่ากับ 22.59915401 บริษัท ยูเนียน ปีโตรเคมีคอล จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม ส่วนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.9757714567 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.83356472251

(4) ดัชนีการเติบโตของยอดขาย (Sales Growth Index: SGI) ซึ่งเป็นการคำนวณหาความแตกต่างระหว่างยอดขายในปีก่อนและปีปัจจุบัน ซึ่งมีมุมมองที่ว่าเมื่อกิจการมียอดขายที่เติบโตมากยิ่งขึ้นเท่าไร จะมีเกิดแรงจูงใจให้เกิดการตกแต่งกำไรมากขึ้นเช่นกัน ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00397679 บริษัท กรีนเทค เวนเจอร์ส จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร และค่าสูงสุดเท่ากับ 103.28477710 บริษัท กรีนเทค เวนเจอร์ส จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร ส่วนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.5218370983 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.44761084771

(5) ดัชนีค่าเสื่อมราคา (Depreciation Index: DEPI) ซึ่งเป็นการคำนวณการเปลี่ยนแปลงในจำนวนค่าเสื่อมราคาเปรียบเทียบปีก่อนและปีปัจจุบัน โดยหากมีค่าดัชนีเพิ่มมากขึ้น อาจทำให้เกิดโอกาสในการตกแต่งกำไรมากขึ้นด้วย ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.04177323 บริษัท ซีเอ็มไอ จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ และค่าสูงสุดเท่ากับ 20.07550311 บริษัท คิง เจน จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ส่วนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.0780232657 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97813633446

(6) ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (Sales General and Administrative Expense Index: SGAI) ซึ่งเป็นการคำนวณการเปลี่ยนแปลงในค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงของยอดขาย โดยหากมีค่าดัชนีเพิ่มมากขึ้น อาจทำให้เกิดโอกาสในการตกแต่งกำไรมากขึ้นด้วย ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00962622 บริษัท กรีนเทค เวนเจอร์ส จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร และค่าสูงสุดเท่ากับ 143.40243140 บริษัท กรีนเทค เวนเจอร์ส จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร ส่วนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.5195727676 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.68983590862

(7) ดัชนียอดขยรวมของรายการคงค้างต่อยอดขยรวมของสินทรัพย์ (Total Accruals to Total Asset: TATA) ซึ่งเป็นการคำนวณการเปลี่ยนแปลงในรายการคงค้างเปรียบเทียบกับยอดสินทรัพย์ โดยหากมีค่าดัชนีเพิ่มมากขึ้น อาจทำให้เกิดโอกาสในการตกแต่งกำไรมากขึ้นด้วย ค่าต่ำสุด

เท่ากับ -4.90059800 บริษัท สตาร์ สิทธิ โชลูชั่น จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง และค่าสูงสุดเท่ากับ 0.55346565 บริษัท ดีวี8 จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ส่วนค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.5808249002 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52064420555

(8) ดัชนีหนี้สิน (Leverage Index: LVGI) ซึ่งเป็นการคำนวณจากยอดรวมของหนี้สินกับยอดรวมของสินทรัพย์เปรียบเทียบปีก่อนและปีปัจจุบัน โดยหากมีค่าดัชนีมากกว่า 1 แสดงว่ามีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น อาจทำให้เกิดโอกาสในการตกแต่งกำไรมากขึ้นด้วย ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.11006357 บริษัท เฮลท์ เอ็มไพร์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ และค่าสูงสุดเท่ากับ 6.37080505 บริษัท กรีนเทค เวเนเจอร์ส จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ส่วนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.0474198713 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38874345840

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาค่า M-Score ที่คำนวณได้จากสมการ $M\text{-Score} = -4.84 + 0.92*DSRI + 0.528*GMI + 0.404*AQI + 0.892*SGI + 0.115*DEPI - 0.172*SGAI + 4.679*TATA - 0.327*LVGI$ โดยหากมีค่า M-Score มากกว่า -1.78 แสดงว่ามีความเป็นไปได้ค่อนข้างมากกว่ารายงานทางการเงินจะมีการตกแต่งกำไร โดยผู้วิจัยทำการกรองข้อมูลเฉพาะที่มีค่ามากกว่า -1.78 ได้จำนวน 53 ข้อมูล จาก 614 ข้อมูล คิดเป็น 8.63%

กรณีจำแนกเป็นรายปีที่ทำการวิจัย ตามรายละเอียดตารางที่ 7 พบว่า

1. ปี 2561 มีจำนวน 12 ข้อมูล คิดเป็น 22.64% ประกอบด้วย กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (5 ข้อมูล) กลุ่มบริการ (3 ข้อมูล) กลุ่มเทคโนโลยี (2 ข้อมูล) กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (1 ข้อมูล) กลุ่มทรัพยากร (1 ข้อมูล)

2. ปี 2562 มีจำนวน 10 ข้อมูล คิดเป็น 18.87% ประกอบด้วย กลุ่มทรัพยากร (3 ข้อมูล) กลุ่มบริการ (3 ข้อมูล) กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (3 ข้อมูล) กลุ่มเทคโนโลยี (1 ข้อมูล)

3. ปี 2563 มีจำนวน 9 ข้อมูล คิดเป็น 16.98% ประกอบด้วย กลุ่มบริการ (5 ข้อมูล) กลุ่มทรัพยากร (2 ข้อมูล) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม (1 ข้อมูล) กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (1 ข้อมูล)

4. ปี 2564 มีจำนวน 13 ข้อมูล คิดเป็น 24.53% ประกอบด้วย กลุ่มบริการ (4 ข้อมูล) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม (3 ข้อมูล) กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (3 ข้อมูล) กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค (2 ข้อมูล) กลุ่มทรัพยากร (1 ข้อมูล)

5. ปี 2565 มีจำนวน 9 ข้อมูล คิดเป็น 16.98% ประกอบด้วย กลุ่มบริการ (3 ข้อมูล) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม (3 ข้อมูล) กลุ่มเทคโนโลยี (2 ข้อมูล) กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (1 ข้อมูล)

ตารางที่ 7 แสดงผลค่า M-Score ที่มากกว่า -1.78 แบ่งตามปีทำการวิจัย

ปีทำการวิจัย	จำนวนข้อมูล	ร้อยละ	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนข้อมูล
2561	12	22.64	กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	1
			กลุ่มทรัพยากร	1
			กลุ่มเทคโนโลยี	2
			กลุ่มบริการ	3
			กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	5
2562	10	18.87	กลุ่มทรัพยากร	3
			กลุ่มเทคโนโลยี	1
			กลุ่มบริการ	3
			กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	3
2563	9	16.98	กลุ่มทรัพยากร	2
			กลุ่มบริการ	5
			กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	1
			กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	1
2564	13	24.53	กลุ่มทรัพยากร	1
			กลุ่มบริการ	4
			กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	3
			กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	2
			กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	3
2565	9	16.98	กลุ่มเทคโนโลยี	2
			กลุ่มบริการ	3
			กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	3
			กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	1
รวม	53	100.00		53

ตารางที่ 8 แสดงผลค่า M-Score ที่มากกว่า -1.78 แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน ข้อมูล	ร้อยละ	ปี	จำนวน ข้อมูล
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	1	1.89	2561	1
กลุ่มทรัพยากร	7	13.21	2561	1
			2562	3
			2563	2
			2564	1
กลุ่มเทคโนโลยี	5	9.43	2561	2
			2562	1
			2565	2
กลุ่มบริการ	18	33.96	2561	3
			2562	3
			2563	5
			2564	4
			2565	3
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	7	13.21	2563	1
			2564	3
			2565	3
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	2	3.77	2564	2
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	13	24.53	2561	5
			2562	3
			2563	1
			2564	3
			2565	1
รวม	53	100.00		53

กรณีจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม ตามรายละเอียดตารางที่ 8 พบว่า

1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มีเพียงปี 2561 จำนวน 1 ข้อมูล คิดเป็น 1.89%
2. กลุ่มทรัพยากร มีจำนวน 7 ข้อมูล คิดเป็น 13.21% ประกอบด้วย ปี 2561 (1 ข้อมูล) ปี 2562 (3 ข้อมูล) ปี 2563 (2 ข้อมูล) ปี 2564 (1 ข้อมูล)
3. กลุ่มเทคโนโลยี มีจำนวน 5 ข้อมูล คิดเป็น 9.43% ประกอบด้วย ปี 2561 (2 ข้อมูล) ปี 2562 (1 ข้อมูล) ปี 2565 (2 ข้อมูล)

4. กลุ่มบริการ มีจำนวน 18 ข้อมูล คิดเป็น 33.96% ประกอบด้วย ปี 2561 (3 ข้อมูล) ปี 2562 (3 ข้อมูล) ปี 2563 (5 ข้อมูล) ปี 2564 (4 ข้อมูล) ปี 2565 (3 ข้อมูล)

5. กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม มีจำนวน 7 ข้อมูล คิดเป็น 13.21% ประกอบด้วย 2563 (1 ข้อมูล) ปี 2564 (3 ข้อมูล) ปี 2565 (3 ข้อมูล)

6. กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค มีเพียงปี 2564 จำนวน 2 ข้อมูล คิดเป็น 3.77%

7. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีจำนวน 13 ข้อมูล คิดเป็น 24.53% ประกอบด้วย 2561 (5 ข้อมูล) ปี 2562 (3 ข้อมูล) ปี 2563 (1 ข้อมูล) ปี 2564 (3 ข้อมูล) ปี 2565 (1 ข้อมูล)

ตัวแปรควบคุม

1) **ขนาดของกิจการ (SIZE)** โดยใช้ลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม ซึ่งค่าต่ำสุดเท่ากับ 7.220066 บริษัท เอส แอล เอ็ม คอร์ปอเรชั่น จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ และค่าสูงสุดเท่ากับ 10.12072 บริษัท เซาว์ สตีล อินดัสทรี จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม ส่วนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.05354561464 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.34283101478

2) **สินทรัพย์สภาพคล่องสูง (NWCR)** ซึ่งเป็นการคำนวณจาก สินทรัพย์หมุนเวียนหักหนี้สินหมุนเวียนหักเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดหารด้วยสินทรัพย์รวม ซึ่งค่าต่ำสุดเท่ากับ -2.002980050 บริษัท เอส แอล เอ็ม คอร์ปอเรชั่น จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ และค่าสูงสุดเท่ากับ 0.862680720 บริษัท ดีวี8 จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ส่วนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.09825099705 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.251560337054

3) **ค่าใช้จ่ายการลงทุน (CAPEX)** ซึ่งเป็นการคำนวณจาก สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนรวมปีปัจจุบัน หักสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนรวมปีก่อน บวกค่าเสื่อมราคาปีปัจจุบัน หารด้วยสินทรัพย์รวม ซึ่งค่าต่ำสุดเท่ากับ -1.963627585 บริษัท สตาร์ สิทธิ โชลูชั่น จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และค่าสูงสุดเท่ากับ 0.896501854 บริษัท เฮลท์ เอ็มไพร์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด(มหาชน) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ส่วนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.06139643925 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.174074730542

4.2 **สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics)** โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลไปทดสอบสมมติฐาน

(1) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อทดสอบระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ ซึ่งในงานวิจัยนี้มีตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปร และตัวแปรควบคุม 3 ตัวแปร ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 3 ตัวแปรดังกล่าว

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร

		FRAUD	SIZE	NWCR	CAPEX
FRAUD	Correlation	1	0.055	0.208**	0.090*
	Sig. (2-tailed)		0.175	0.000	0.026
SIZE	Correlation		1	0.047	0.077
	Sig. (2-tailed)			0.242	0.056
NWCR	Correlation			1	-0.058
	Sig. (2-tailed)				0.153
CAPEX	Correlation				1
	Sig. (2-tailed)				

หมายเหตุ : ระดับนัยสำคัญ * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ และตัวแปรควบคุม ตามตารางที่ 9 พบว่าตัวแปรการทุจริตในงบการเงิน (FRAUD) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรสินทรัพย์สภาพคล่องสูง (NWCR) มากที่สุด และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.208 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับตัวแปรค่าใช้จ่ายการลงทุน (CAPEX) เท่ากับ 0.090 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่เกินกว่า 0.8 ตามเกณฑ์ของ Stevens (1992:26) (ยุทธ ไถยวรรณ์, 2557)

(2) การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอย

ในการทดสอบสมมติฐานสำหรับงานวิจัยนี้จะใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งจำเป็นต้องมีการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยทำการตรวจสอบ ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ดังนี้

1) ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นตัวแปรอิสระ (การทุจริตในงบการเงิน) และตัวแปรตาม (การถือครองเงินสด) ซึ่งต้องมีลักษณะต่อเนื่อง และอย่างน้อยควรรอยู่ในมาตราอันตรภาค (Interval) โดยเมื่อตรวจสอบแล้วพบว่า ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ไม่มีตัวแปรเชิงกลุ่ม จึงไม่ต้องแปลงให้เป็นตัวแปร Dummy ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (พงษ์ศักดิ์ ชิมมอนต์ส, 2560)

2) ข้อตกลงเกี่ยวกับการแจกแจงของประชากร (Normality) ทดสอบโดยใช้ Kolmogorov – Smirnov Test ซึ่งผลการทดสอบพบว่า มีนัยสำคัญของการทดสอบ Sig.=0.000 และ Kolmogorov-Smirnov test มีค่าเท่ากับ 0.151 ซึ่งมากกว่านัยสำคัญที่กำหนดไว้ (Sig > 0.05) แสดงว่า การแจก

แจกของประชากรมีความเป็นปกติ (Normality) เป็นไปตามข้อตกลงของการวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณเชิงเส้นตรง (พงษ์ศักดิ์ ชิมมอนต์ส, 2560)

3) ความสัมพันธ์กันเองของตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ถึงแม้ว่าตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อน (ตัวแปรอิสระ) ในงานวิจัยนี้จะมีเพียง 1 ตัวแปร แต่ผู้วิจัยได้นำตัวแปรควบคุมมาพิจารณาด้วย ซึ่งวิธีการตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรผู้วิจัยพิจารณาจากค่าสถิติ Durbin-Watson โดยผลการทดสอบได้เท่ากับ 1.901 ซึ่งค่าสถิติ Durbin Watson ที่ได้มีค่าระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 แสดงว่าตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อนเป็นอิสระจากกัน (ยุทธ ใภยวรรณ, 2557)

4) ความแปรปรวนของตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อน (ตัวแปรอิสระ) มีค่าคงที่ค่าหนึ่ง (Homoskedasticity) หรือ การทดสอบปัญหาความไม่คงที่ของความแปรปรวนในตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อน (Heteroskedasticity) โดยผู้วิจัยใช้การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธี White Test ผลการทดสอบแต่ละตัวแบบ พบว่ามีค่า p-value 0.608619 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่าไม่เกิดปัญหา Heteroscedasticity

5) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เพื่อทดสอบภาวะ Multicollinearity โดยใช้ค่า Variance Inflation Factors และ Tolerance ซึ่งผลการทดสอบตามตารางที่ 8 พบว่า ตัวแปรอิสระ (M-Score) และตัวแปรควบคุม (SIZE, NWCR, CAPEX) ไม่มีปัญหา Multicollinearity โดยดูจากค่า VIF ที่พบว่าไม่มีตัวแปรใด ≥ 10 และค่า Tolerance ที่ไม่เข้าใกล้ 0

ตารางที่ 10 แสดงผลการทดสอบ Multicollinearity

ตัวแปรอิสระ	B	S.E.	Beta	T	P-Value	Collinearity	
						Tolerance	VIF
M-score	0.000	0.000	0.012	-0.288	0.774	0.945	1.058
SIZE	0.068	0.011	-0.251	-6.387	0.000	0.990	1.010
NWCR	0.030	0.015	0.082	2.037	0.042	0.949	1.053
CAPEX	-0.013	0.021	-0.024	-0.596	0.552	0.980	1.020

(3) การวิเคราะห์ความถดถอยระหว่างการทุจริตในงบการเงิน กับการถือครองเงินสด เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า

H_1 : การทุจริตในงบการเงินมีอิทธิพลต่อการถือครองเงินสด

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามสมมติฐาน

ตัวแปร	Coef.	p-value
Constant	0.097*	0.000
M-SCORE	0.000	0.774
SIZE	0.011*	0.000
NWCR	0.015*	0.042
CAPEX	0.210	0.552
R Square	0.070	
Adj. R2	0.063	
F-statistics	11.380*	0.000

หมายเหตุ : ระดับนัยสำคัญ * $p < 0.05$ (ค่า p-value ของตัวแปรเป็น two tailed)

จากตารางที่ 11 พบว่า มีค่า F-statistic อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$ แสดงว่า ตัวแบบที่ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสม และโดยมีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตาม โดยตัวแปรในตัวแบบที่ใช้ในการวิจัยสามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรการถือครองเงินสด (CASH) ได้ร้อยละ 6.3

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรการทุจริตในงบการเงิน (M-SCORE) ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.000 โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรควบคุมไม่ว่าจะเป็นขนาดของกิจการ (SIZE) และสินทรัพย์สภาพคล่องสูง (NWCR) มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.011 และ 0.015 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ตัวแปรควบคุมค่าใช้จ่ายการลงทุน (CAPEX) มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.210 โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยแสดงว่า ตัวแปรอิสระการทุจริตในงบการเงิน (M-SCORE) ไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม การถือครองเงินสด (CASH) จึงยอมรับสมมติฐาน H_0 ที่ว่า การทุจริตในงบการเงินกับการถือครองเงินสดไม่มีความสัมพันธ์กัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับการถือครองเงินสดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ระหว่างปี พ.ศ.2561 – 2565 จำนวน 127 บริษัท 614 ข้อมูล (firm-year) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินที่แสดงไว้ที่เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) และในบทนี้จะกล่าวถึงการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ตามลำดับ

5.1 สรุปผลงานวิจัย

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ของตัวแปรตาม การถือครองเงินสด (CASH) ที่คำนวณจากการนำรายการเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดหารด้วยสินทรัพย์รวม หากผลลัพธ์มีค่าสูงแสดงว่าบริษัทมีการถือครองเงินสดสูง พบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.09723277707 แสดงว่า บริษัทที่ทำการวิจัยมีการถือครองเงินสดที่น้อยกว่ามูลค่าสินทรัพย์รวม คิดเป็นการถือครองเงินสดเพียง 9.72% ของสินทรัพย์รวม ในส่วนของตัวแปรอิสระ การทุจริตในงบการเงิน (FRAUD) ที่ใช้สูตรการคำนวณค่า M-Score เพื่อพิจารณาถึงแนวโน้มที่มีการตกแต่งข้อมูลในงบการเงินอันนำมาสู่การทุจริตที่อาจเกิดขึ้นได้ พบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ -4.20959267506 ซึ่งเป็นค่าน้อยกว่า -1.78 แสดงว่าโดยภาพรวมบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ไม่มีความเป็นไปได้ที่จะมีการตกแต่งกำไร ตามเกณฑ์การจำแนกบริษัทที่มีโอกาสการทุจริตในงบการเงินตามแบบจำลอง Beneish M-Score

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรการทุจริตในงบการเงิน (FRAUD) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรสินทรัพย์สภาพคล่องสูง (NWCR) และตัวแปรค่าใช้จ่ายการลงทุน (CAPEX) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ตัวแปรการทุจริตในงบการเงิน (FRAUD) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรขนาดของกิจการ (SIZE) เช่นกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การวิเคราะห์ความถดถอยตามวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า การทุจริตในงบการเงินมีอิทธิพลต่อการถือครองเงินสด ซึ่งผลการทดสอบพบว่า ตัวแปรการทุจริตในงบการเงิน (FRAUD) ไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามการถือครองเงินสด (CASH) ในขณะที่ตัวแปรขนาดกิจการ (SIZE) และตัวแปรสินทรัพย์สภาพคล่องสูง (NWCR) ซึ่งเป็นตัวแปรควบคุมมีอิทธิพลต่อตัวแปรการถือครองเงินสด

5.2 อภิปรายผลงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า เมื่อกิจการมีแนวโน้มหรือโอกาสตกแต่งกำไร อาจส่งผลกระทบต่อการถือครองเงินสดที่มากขึ้นได้ แต่จากการทดสอบสมมติฐานกลับพบว่าการทุจริตในงบการเงินไม่มีอิทธิพลต่อการถือครองเงินสด ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ในช่วงปีที่ทำการวิจัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของกานต์สินี ตั้งควิเวศกุล และโรจนา ธรรมจินดา (2564) ที่พบว่าอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังมีความสัมพันธ์กับการถือครองเงินสดโดยพบเฉพาะในบริษัทขนาดใหญ่ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ในบริษัทขนาดเล็ก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ที่มีขนาดกลางและเล็ก อีกทั้งมีความซับซ้อนทางบัญชีน้อยกว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่ ในขณะที่ผลการวิจัยของ สริตา มาลัยทอง (2564) ที่พบว่า การทุจริตในงบการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการถือครองเงินสด ในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ สาเหตุอาจเกิดจากกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน

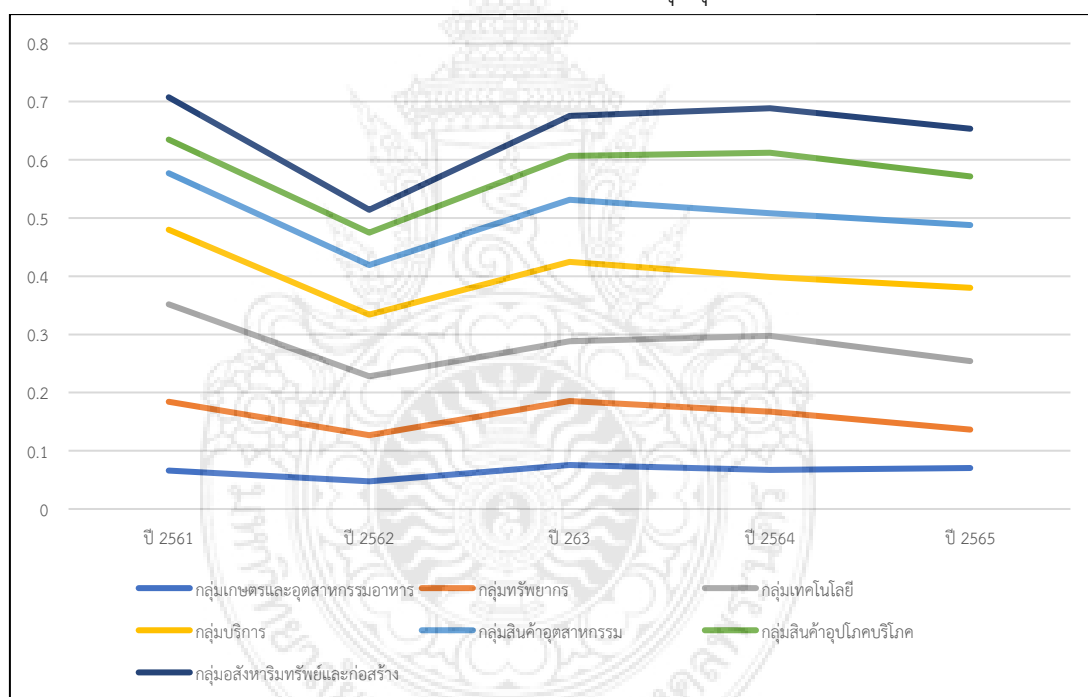
จากผลการวิจัยการทุจริตในงบการเงินไม่มีอิทธิพลต่อการถือครองเงินสด ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ แสดงให้เห็นว่าการทุจริตอาจไม่ใช่การพิจารณาจากการถือครองเงินสดเท่านั้น ในปัจจุบันมีการทุจริตในหลายรูปแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรายุทธ เรืองสุวรรณ และสุภาวินี จีวะสุวรรณ (2562) พบว่าผู้บริหารนิยมใช้บัญชีประเภทค่าใช้จ่ายเป็นเครื่องมือในการตกแต่งกำไร และหากพิจารณาผลของตัวแปรที่ทำการวิจัย การทุจริตในงบการเงินตามแบบจำลอง M-Score จะพบว่าในช่วงปีที่ทำการวิจัย บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีค่า M-Score ที่น้อยกว่า -1.78 เป็นส่วนใหญ่ โดยมีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ที่มีแนวโน้มในการตกแต่งกำไรในงบการเงินตามแบบจำลอง M-Score หรือมีค่า M-Score มากกว่า -1.78 เพียง 53 ข้อมูล คิดเป็น 8.63% ของข้อมูลที่ทำการวิจัย ตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงผลค่า M-Score ที่มากกว่า -1.78 แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนข้อมูล				
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 263	ปี 2564	ปี 2565
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	1				
กลุ่มทรัพยากร	1	3	2	1	
กลุ่มเทคโนโลยี	2	1			2
กลุ่มบริการ	3	3	5	4	3
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม			1	3	3
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค				2	
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	5	3	1	3	1
	12	10	9	13	9

จากตารางที่ 12 กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค มีแนวโน้มในการตกแต่งกำไรในงบการเงินน้อยที่สุด และเฉพาะปี 2564 ในขณะที่กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีแนวโน้มในการตกแต่งกำไรในงบการเงินทุกปีที่ทำการวิจัย ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ Siregar, Lores, Sari, Sagala & Saragih (2023) ที่พบว่าบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย อยู่ในกลุ่มที่มีการบริหารจัดการกำไร คิดเป็น 25% (ปี 2019) 27% (ปี 2020) และ 30% (ปี 2021) และในส่วนของตัวแปรการถือครองเงินสด (CASH) ที่คำนวณจากเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดหารสินทรัพย์รวม ซึ่งในช่วงปีที่ทำการวิจัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.0972327 แสดงว่าการถือครองเงินสดมีน้อยกว่าสินทรัพย์รวม ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์การถือครองเงินสดเป็นรายปีที่ทำการวิจัย ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงผลการคำนวณการถือครองเงินสด แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม

จากภาพที่ 1 จะพบว่าบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงปีที่ทำการวิจัยมีการถือครองเงินสดไม่เกินกว่าสินทรัพย์รวม (มีค่าน้อยกว่า 1.0) ทุกปีที่ทำการวิจัย โดยปีที่มีการถือครองเงินสดน้อยที่สุด คือ ปี 2562 ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ในขณะที่กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีการถือครองเงินสดมากที่สุด ส่วนกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารมีการถือครองเงินสดน้อยที่สุด ซึ่งแสดงว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ มีการถือครองเงินสดเป็นไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละปี อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มอุตสาหกรรม

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การทุจริตในงบการเงินในงานวิจัยนี้ คำนวณจากการทำค่าดัชนีลูกหนี้การค้าต่อยอดขาย ดัชนีอัตรากำไรขั้นต้น ดัชนีคุณภาพสินทรัพย์ ดัชนีการเติบโตของยอดขาย ดัชนีค่าเสื่อมราคา ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ดัชนียอดขายรวมของรายการคงค้างต่อยอดขายรวมของสินทรัพย์ และดัชนีหนี้สิน โดยใช้แบบจำลอง M-Score เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยในการตรวจสอบว่างบการเงินนั้นๆ มีแนวโน้มในการตกแต่งกำไร หรือมีการทุจริตในงบการเงิน ซึ่งแบบจำลองดังกล่าวมีความครอบคลุมในทุกมิติของการคำนวณอัตราส่วนทางการเงิน จึงเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาเครื่องมืออื่นๆ เพิ่มเติมในการตรวจจับโอกาสที่จะเกิดการทุจริตในงบการเงิน

2. องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ มีการถือครองเงินสด โดยมีปัจจัยหลักคือลักษณะหรือประเภทของอุตสาหกรรม เช่น กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำเป็นต้องมีการถือครองเงินสดจำนวนมากกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมอื่นเพื่อใช้ในการบริหารงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลระหว่างปี 2561 – 2565 ซึ่งคาบเกี่ยวในช่วงการแพร่ระบาด โควิด-19 ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการถือครองเงินสดของบริษัทที่ทำการวิเคราะห์ ดังนั้น งานวิจัยในครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล หรือเพิ่มจำนวนปีในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ผลงานวิจัยที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การตรวจสอบการทุจริตในงบการเงิน มีแนวทางในการคำนวณหรือการใช้อัตราส่วนทางการเงิน หรือแบบจำลองที่หลากหลาย ดังนั้น ในงานวิจัยครั้งต่อไปอาจเลือกใช้อัตราส่วนทางการเงิน หรือแบบจำลองอื่น

บรรณานุกรม

- Adoboe-Mensah, N., Salia, H., & Addo, E. B. (2023). Using the Beneish M-score Model to Detect Financial Statement Fraud in the Microfinance Industry in Ghana. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 13(4), 47-57.
- Alzoubi, T. (2019). Firms' Life Cycle Stage and Cash Holding Decisions. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 23(1),
https://www.researchgate.net/publication/331302539_Firms%27_Life_Cycle_Stage_and_Cash_Holding_Decisions.
- Chen, R. R., Guedhami, O., Yang, Y., & Zaynutdinova, G. R. (2020). Corporate governance and cash holdings: Evidence from worldwide board reforms. *Journal of Corporate Finance*, 65, 101771.
- Keynes, J. M. (1936). *The General Theory of Employment, Interest, and Money*. Macmillan, London.
- Khong, N. V., Liem, N. T., & Minh, M. T. H. (2020). Earnings management and cash holdings: Evidence from energy firms in Vietnam. *Journal of International Studies*, 13(1), 247-261.
- Lumadi, K. A., & Rusgowanto, F. H. (2023). The Effects of Beneish's M-Score Model and Financial Ratio Analysis on Fraudulent Financial Statement Indications. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 388, p. 01015). EDP Sciences.
- Phaiboonvessawat, W., & Thanatawee, Y. (2020). Foreign institutional ownership and cash holdings in Thai capital market. *Development Economic Review*, 14(1), 37-56.
- Rabinovich, J., & Pérez Artica, R. (2023). Cash holdings and corporate financialization: Evidence from listed Latin American firms. *Competition & Change*, 27(3-4), 635-655.
- Ranjan, P., Kumar, M., Yadav, P., Kumar, A., Dixit, N & Usmani, A.K. (2024). A Measure Of Deceitful Fiscal Transactions In Indian Steel Companies By Using Beneish M-Score. *Migration Letters*, 21(S1(2024), 1069-1081.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Siregar, R., Lores, L., Sari, W. P., Sagala, I. C., & Saragih, F. (2023). The Applicability of the Beneish M-Score Method for Detecting Financial Statement Fraud in Manufacturing Companies during the Covid-19 Pandemic. *Journal of System and Management Sciences*, 13(6), 622-634.
- Suherman, S., Usman, B., Mahfirah, T. F., & Vesta, R. (2021). Do female executives and CEO tenure matter for corporate cash holdings? Insight from a Southeast Asian country. *Corporate Governance*. DOI 10.1108/CG-07-2020-0290
- Yousef, H. H., & Al-Fatlawy, A. K. (2023). Measuring Earnings Management Practices Using The M-Score Beneish Model for Iraqi Banks Listed on The Iraq Stock Exchange. *World Economics and Finance Bulletin*, 25, 136-148.
- กานต์สินี ตั้งควิเวชกุล, และโรจนา ธรรมจินดา. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองเงินสด ความเสี่ยงและผลตอบแทนที่คาดหวัง. *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 7(3), 469-475.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2566, 26 พฤษภาคม). บจ. mai รายงานผลการดำเนินงาน ไตรมาส 1/2566 ยอดขายรวม 52,334 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 5%. <https://www.set.or.th/th/about/setsource/news-release/article/230-maiq1>
- นवलปรานค์ แจบไธสง และภัทรพร พงศาปรมัตต์. (2566). ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ของการถือครองเงินสดและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(6), 21-39.
- พงษ์ศักดิ์ ชิมมอนด์ส. (2560). การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นตรง. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 20-37.
- พรรณนิภา รอดวรรณะ. (2564). ระบบ Forensic Analytics ขึ้นพื้นฐานในการตรวจสอบการทุจริตของงบการเงิน กรณีศึกษา บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารสหวิชาชีพบัญชี*, 3(8), 4-21.
- เพ็ญพระพักตร์ มานะปรีชาติเลิศ, วไลภรณ์ นวลสะอาด, และปัญจรัตน์ นิโรติก. (2565). ความสัมพันธ์ของผู้บริหารระดับสูงเพศหญิงต่อการถือครองเงินสด ข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค. *วารสารการจัดการโซ่คุณค่าและกลยุทธ์ธุรกิจ*, 1(1), 37-50.
- ยุทธ ไภยวรรณ. (2557). *การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปร สำหรับงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

รัมภาภรณ์ อุทัยพัฒนาศักดิ์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองเงินสดกับมูลค่ากิจการ :

กรณีศึกษาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย [การค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].

วไลรัตน์ ผ่องจิตต์, กอบกุล จันทระโคติกา และณอมศักดิ์ สุวรรณน้อย. (2566). การกำกับดูแลกิจการ

กับการทุจริตโดยการตกแต่งงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง

ประเทศไทย. *วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน*, 5(2), 179-194.

วิโรจน์ ไพบุลย์เวชสวัสดิ์ และยอดยิ่ง ธนทวี. (2563). การถือครองหุ้นของนักลงทุนสถาบันต่างชาติ

และการถือครองเงินสดในตลาดทุนไทย.

ศรายุทธ เรื่องสุวรรณ และสุภาวีนี จีวะสุวรรณ. (2562). ภูมิทัศน์ของการบิดเบือนงบการเงินของ

บริษัทจดทะเบียนไทย. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 15(48), 31-51.

สริตา มาลัยทอง. (2564). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองกับการทุจริตใน

งบการเงินต่อการถือครองเงินสดของบริษัท [การค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2566). คู่มือแนวทางการประเมินความ

เสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566.

<https://www.onesqa.or.th/upload/download/202304261030299.pdf> 3 มี.ค.2567

ภาคผนวก

ภาคผนวก
ลำดับของข้อมูลที่มีค่าผิดปกติ

ตัวแปร	ลำดับของข้อมูลที่มีค่าผิดปกติ	Residual
CASH	4	3.50875975
	34	3.79105472
	59	4.19319227
	114	5.40811928
	160	3.91749881
	241	5.85918644
	277	3.27953625
	404	4.42460754
	455	6.01255949
	493	3.39131539
	556	3.75749581
	592	3.22887309
	618	4.56247940
FRAUD	274	10.56264997
	401	15.76159636
	445	15.64303515

ประวัติย่อผู้วิจัย

ผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย)

นางสาว สุพัตรา อภิชัยมงคล

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)

Miss Supattra Apichaimongkol

ตำแหน่งปัจจุบัน

ตำแหน่งบริหาร

หัวหน้าสาขาวิชา

ตำแหน่งทางวิชาการ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	คุณวุฒิ	ปีที่จบการศึกษา
ปริญญาเอก	บัญชีคุณวุฒิบัณฑิต	2565
ปริญญาโท	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บัญชีบริหาร)	2549
ปริญญาตรี	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป, การบัญชี)	2540 และ 2549

งานวิจัย/งานวิชาการ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างความล้มเหลวทางการเงินกับอัตราส่วนทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, วารสารรัชต์ภาคย์ ปีที่ 17 ฉบับที่ 54 เดือน ก.ย.-ต.ค. 66, 48-58. (TCI1)

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเงินปันผล กับอัตราส่วนความสามารถในการก่อหนี้ และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มีนาคม 2565, 33-43. (TCI2)

3. ความเข้าใจภาษีมรดก: วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ปีที่12 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - เมษายน 2562, 67-81.

ประวัติย่อผู้วิจัย (ต่อ)

ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย)

นางสาว รณพร พิทักษ์มवलชน

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)

Miss Ronnaphon Pitakmulchon

ตำแหน่งปัจจุบัน

ตำแหน่งทางวิชาการ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	คุณวุฒิ	ปีที่จบการศึกษา
ปริญญาโท	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาการบัญชี)	2555
ปริญญาตรี	บริหารธุรกิจ (การบัญชี-การเงิน)	2550
ปวส.	ปวส.	2548

งานวิจัย

ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา : การประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ศาลายา ครั้งที่ 1 ประจำปี 2562 หน้า 403.

ประวัติย่อผู้วิจัย (ต่อ)

ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาว วันสิริ ประเสริฐทรัพย์

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Vansiri Prasoetthap

ตำแหน่งปัจจุบัน

ตำแหน่งทางวิชาการ รองศาสตราจารย์

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	คุณวุฒิ	ปีที่จบการศึกษา
ปริญญาเอก	Ph.D. in Business Economics	2553
ปริญญาโท	บัญชีมหาบัณฑิต	2545
ปริญญาตรี	บัญชีบัณฑิต	2538

งานวิจัย

1. ผลกระทบของการควบคุมคุณภาพ ตามมาตรฐานควบคุมคุณภาพฉบับที่ 1 (TSQC1) ที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี ของสำนักงานสอบบัญชีระหว่างประเทศ (Big 4) และในประเทศ (Non - Big 4) ในมุมมองผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ในประเทศไทย

แหล่งทุน เงินรายได้ งบประมาณประจำปี 2562 และสถานภาพในการทำวิจัยว่าได้ทำการวิจัยลุล่วงแล้วประมาณร้อยละ 100% และตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสารวิชาการระดับชาติ TCI 2

2. การกำกับดูแลกิจการ การเลือกผู้สอบบัญชี ส่งผลกระทบต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีผลประเมินการกำกับดูแลกิจการระดับดีเลิศ

แหล่งทุน เงินทุนส่วนตัว และสถานภาพในการทำวิจัยว่าได้ทำการวิจัยลุล่วงแล้วประมาณร้อยละ 100% และตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสารวิชาการระดับชาติ TCI 2

3. อิทธิพลของคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีต่อการแสดงความเห็นที่เปลี่ยนแปลงไปในประเทศไทย

แหล่งทุน เงินรายได้ งบประมาณประจำปี 2564 และสถานภาพในการทำวิจัยว่าได้ทำการวิจัยลุล่วงแล้วประมาณร้อยละ 100% และตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสารวิชาการระดับชาติ TCI 2